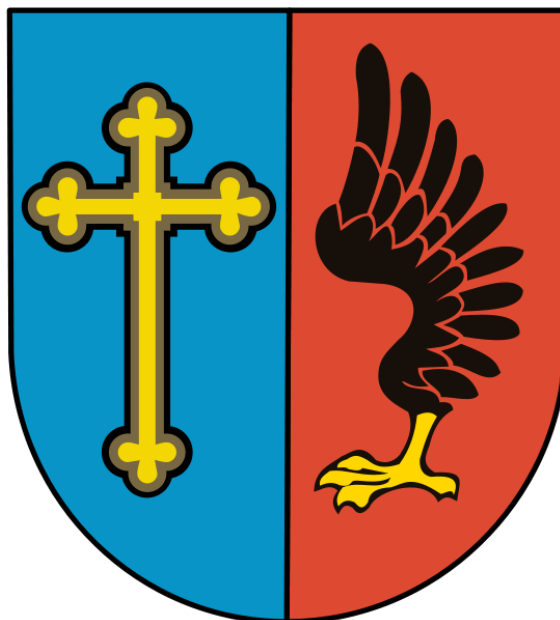

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**
na terenie Gminy Dmosin
na lata 2014-2020

**GMINA DMOSIN
POWIAT BRZEZIŃSKI
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE**

DMOSIN 2013

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	4
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY DMOSIN	5
3.1. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	5
3.1.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY DMOSIN	5
3.1.2. DEMOGRAFIA	6
3.1.3. RYNEK PRACY	12
3.1.4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA	14
3.1.5. OCHRONA ZDROWIA	15
3.1.6. EDUKACJA	15
3.1.7. KULTURA I SPORT	16
3.1.8. ORGANY WSPARCIA SPOŁECZNEGO	17
3.1.9. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	20
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY DMOSIN	21
3.2.1. BEZROBOCIE	21
3.2.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	24
3.2.3. UZALEŻNIENIA	25
3.2.4. UBÓSTWO	27
3.2.5. BEZDOMNOŚĆ	27
3.2.6. PRZEMOC W RODZINIE	27
3.2.7. PRZESTĘPCZOŚĆ	29
3.2.8. OSOBY STARSZE	29
3.3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	30
3.4. ANALIZA SWOT	31
4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	33
4.1. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	34
4.2. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	37
4.3. PROGNOZA ZMIAN	40
5. CELE STRATEGICZNE PROJEKTOWANYCH ZMIAN	41
6. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	42
7. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE	43
8. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	45
9. SPIS TABEL	50
10. SPIS WYKRESÓW	51
11. SPIS RYSUNKÓW	51
12. ZAŁĄCZNIKI	51

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków nabrzmiałych niekorzystnych zjawisk, okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili obecnej jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2013 poz. 182), zgodnie z którym: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dmosin na lata 2014-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dmosin przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Część pierwsza przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Dmosin według stanu na dzień opracowywania dokumentu. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z GOPS w Dmosinie,
- dane z PUP w Brzezinach,
- dane z Powiatowej Komendy Policji w Brzezinach,
- wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Dmosin,
- dane GUS,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Dmosin podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian zidentyfikowanych w części diagnostycznej problemów społecznych. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę problemów społecznych, która opracowano przy założeniu, że nie uwzględnia ona potencjalnych działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań GOPS w Dmosinie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów społecznych.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Dmosin. W części tej określono również sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2020 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania dokumentu do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

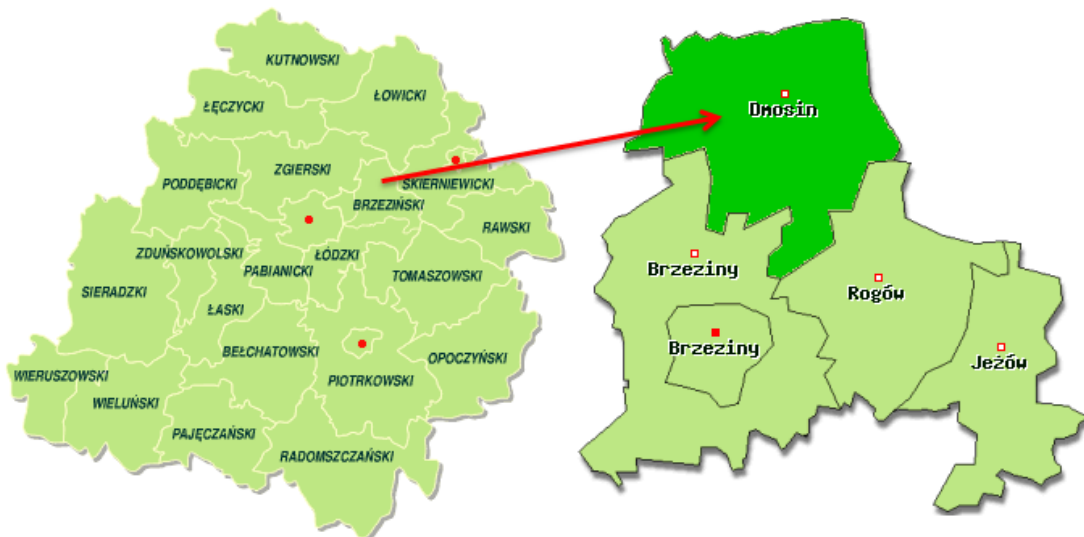
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Dmosin

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Dmosin

Gmina Dmosin jest gminą wiejską położoną w centralnej Polsce, w województwie łódzkim, w północnej części powiatu brzezińskiego.

Rysunek 1. Gmina Dmosin na tle województwa łódzkiego i powiatu brzezińskiego

Źródło: www.zpp.pl

Gmina graniczy z następującymi gminami:

- od południa – Gmina Brzeziny, Gmina Rogów,
- od wschodu - Gmina Lipce Reymontowskie,
- od zachodu - Gmina Stryków,
- od północy – Gmina Głowno, Gmina Łyszkowice.

Pod względem obszaru Gmina Dmosin jest największą gminą powiatu brzezińskiego. Zajmuje powierzchnię 10 019 ha i stanowi 27,94% powierzchni powiatu.

W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne, które łącznie stanowią 87% powierzchni Gminy. Kolejne 7% stanowią lasy i tereny zielone, pozostałe grunty zajmują około 5% łącznej powierzchni.

Gmina Dmosin podzielona jest na 26 sołectw: Borki, Dmosin, Dmosin Drugi, Dmosin Pierwszy, Grodzisk, Kałęczew, Kamień, Kołacin, Kołacinek, Koziołki, Kraszew, Kraszew Wielki, Kuźmy, Lubowidza, Nadolna- Michałów, Nadolna Kolonia, Nagawki - Janów, Nowostawy Dolne, Osiny, Osiny - Zarębów, Szczecin, Teresin - Dąbrowa Mszadelska, Wiesiołów - Rozdzielna, Wola Cyrusowa, Wola Cyrusowa Kolonia, Ząbki - Zawady.

Przez Gminę przebiega autostrada A-2, droga wojewódzka nr 704 relacji Jamno - Kołacin – Brzeziny i planowana jest budowa trasy Kolei Dużych Prędkości.

Na terenie Gminy Dmosin znajduje się kilka obszarów chronionych:

- Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich,
- Obszar Krajobrazu Chronionego Mrogi i Mrożycy,
- Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Dolina Mrogi”,
- „Torfowisko Żabieniec” we wsi Kołacin.

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

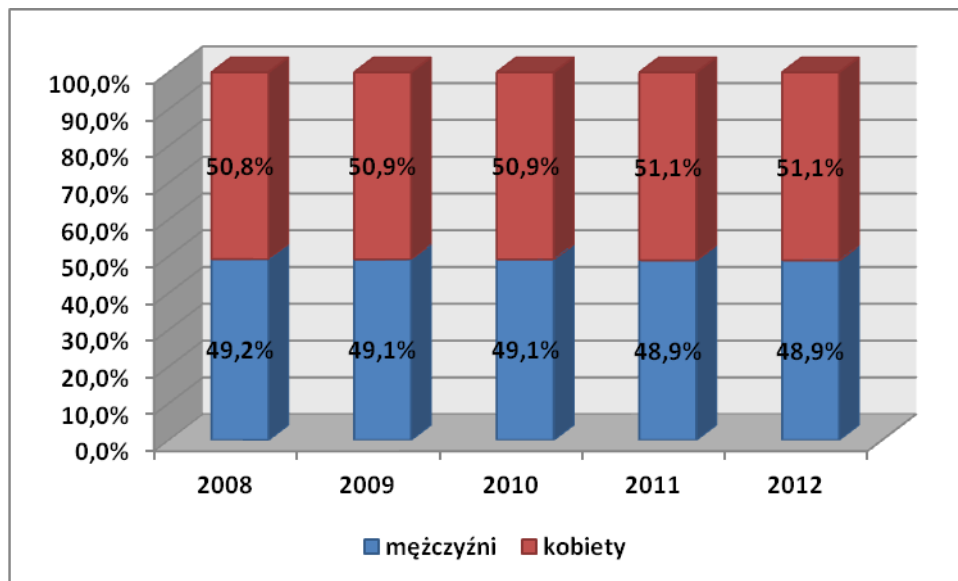
Na terenie Gminy Dmosin w 2012 roku mieszkało 4 581 osób. Liczba kobiet wynosiła 2 343, co stanowiło 51,1% ogółu, grupa mężczyzn liczyła 2 238 osób (48,9%). Na przestrzeni lat 2008 – 2012 liczba mieszkańców Gminy systematycznie spadała, w porównaniu do roku 2008 zmniejszyła się o 1,6%. Podobnie kształtowała się liczba mężczyzn w analizowanym okresie. Liczba kobiet ulegała wahaniom, jednak ostatecznie również się zmniejszyła.

Tabela 1. Liczebność Gminy Dmosin z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	osoba	4 656	4 617	4 606	4 596	4 581
mężczyźni	osoba	2 290	2 269	2 263	2 247	2 238
	%	49,2%	49,1%	49,1%	48,9%	48,9%
kobiety	osoba	2 366	2 348	2 343	2 349	2 343
	%	50,8%	50,9%	50,9%	51,1%	51,1%

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Dmosin według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Z analizy ww. danych wynika, że w latach 2008 – 2012 liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn. W ostatnich dwóch latach przewaga ta się zwiększyła, co znajduje odzwierciedlenie we wskaźniku feminizacji.

WSKAŹNIK FEMINIZACJI

Wskaźnik feminizacji wyrażony jest liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W Gminie Dmosin wskaźnik ten wyniósł kolejno: w roku 2008 – 103,3, w roku 2009 – 103,5, w roku 2010 – 103,5, w 2011 – 104,5, natomiast w roku 2012 wskaźnik ten wyniósł 104,7.

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

W 2012 roku najliczniejsza w Gminie Dmosin była grupa osób w wieku 55-59 lat, następnie 25-29 i trzecia w kolei 30-34 lata. Warto zauważyć, że w przedziale wiekowym 30-59 lat przeważają mężczyźni, zaś wśród osób starszych liczniejsze są kobiety.

Tabela 3 przedstawia strukturę wiekową mieszkańców Gminy Dmosin z podziałem na 3 grupy:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym (0-14 lat),
- grupa w wieku produkcyjnym (15-59 lat dla kobiet oraz 15-64 lat dla mężczyzn),
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Dmosin w 2012 r.

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4	210	94	116
5-9	209	116	93
10-14	240	123	117
15-19	245	140	105
20-24	276	133	143
25-29	342	171	171
30-34	322	165	157
35-39	312	161	151
40-44	311	169	142
45-49	300	155	145
50-54	320	162	158
55-59	381	206	175
60-64	286	136	150
65-69	210	94	116
70-74	172	59	113
75-79	185	70	115
80-84	159	59	100
85 i więcej	101	25	76
RAZEM	4 581	2 238	2 343

Źródło: Dane GUS

Na przestrzeni lat 2008 – 2012 najliczniejszą grupę w Gminie stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższa niż liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, przy czym w ostatnich dwóch latach przewaga ta się zwiększa. Z analizy poszczególnych grup wiekowych wynika, że:

- liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok maleje. W 2012 roku liczba osób w wieku do 14 lat była o około 2,2% niższa niż w 2008. Spadek w tej grupie wiekowej wśród mężczyzn wyniósł 8,8%. Odwrotne tendencje panują wśród kobiet – ich liczba wzrosła o 5,5%. Osoby do 14 roku życia to w większości mężczyźni, jednak ich przewaga zmniejsza się. Zmniejszenie liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym może doprowadzić w przyszłości do zmniejszenia liczby osób pracujących;
- w grupie osób w wieku produkcyjnym (zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn) liczba osób w latach 2008 – 2012 maleje. Od 2008 roku liczba mężczyzn zmniejszyła się o 1,1%, zaś kobiet o 6,3% i w 2012 roku wynosiła odpowiednio: 1 598 i 1 347 osób. Zmniejszenie grupy osób w wieku produkcyjnym niekorzystnie wpływa na siłę

produkcyjną społeczeństwa, gdyż maleje liczba osób pracujących i zdolnych do pracy.

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym od 2008 roku rośnie. W 2012 roku na obszarze Gminy mieszkało 977 osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym liczba kobiet w tej grupie była ponad dwukrotnie wyższa niż liczba mężczyzn. Zmiany w tej grupie wiekowej mogą prowadzić do większego zwiększonego zapotrzebowania na usługi w zakresie opieki społecznej.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej					
ogółem	674	646	655	660	659
mężczyźni	365	353	348	343	333
kobiety	309	293	307	317	326
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni					
ogółem	3 053	3 035	2 999	2 962	2 945
mężczyźni	1 616	1 615	1 613	1 595	1 598
kobiety	1 437	1 420	1 386	1 367	1 347
w wieku poprodukcyjnym					
ogółem	929	936	952	974	977
mężczyźni	309	301	302	309	307
kobiety	620	635	650	665	670
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem					
w wieku przedprodukcyjnym	18,2	17,7	18,0	17,6	17,2
w wieku produkcyjnym	61,9	62,0	61,3	61,2	61,5
w wieku poprodukcyjnym	20,0	20,3	20,7	21,2	21,3

Źródło: Dane GUS

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W Gminie Dmosin w 2002 roku najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy z wykształceniem podstawowym (35,2%). Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 21,6% mieszkańców Gminy, średnie – 16%, policealne 1,5%, wyższe – 2,5%. Wśród osób z wykształceniem średnim, większość miało wykształcenie średnie zawodowe.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Dmosin

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
wyższe	122	45	77
policealne	73	12	61
średnie razem	781	341	440
średnie ogólnokształcące	137	34	103
średnie zawodowe	644	307	337
zasadnicze zawodowe	1 054	653	401
podstawowe ukończone	1 714	816	898
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	345	125	220

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Korzystając z danych zawartych w Narodowym Spisie Powszechnym z 2002 i 2011 roku dla powiatu brzezińskiego możemy zauważyć, że poziom wykształcenia mieszkańców powiatu uległ poprawie, gdyż:

- wzrosła liczba osób z wykształceniem wyższym (o 120,3%) oraz średnim i policealnym (o 16,3%).
- zmniejszyła się liczba osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym o 74,1%, podobne zmiany dotyczyły liczby osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (spadek o 30,2%) i zasadniczym zawodowym (spadek o 2,6%).

Należy zatem zakładać, że sytuacja w Gminie Dmosin obecnie kształtuje się podobnie.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu brzezińskiego

Poziom wykształcenia	2002	2011	zmiana % 2011/2002
Wyższe	1 448	3 190	120,3%
Średnie i policealne	6 972	8 108	16,3%
Zasadnicze zawodowe	6 578	6 410	-2,6%
Gimnazjalne	-	1 352	-
Podstawowe ukończone	9 695	6 769	-30,2%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1 561	405	-74,1%

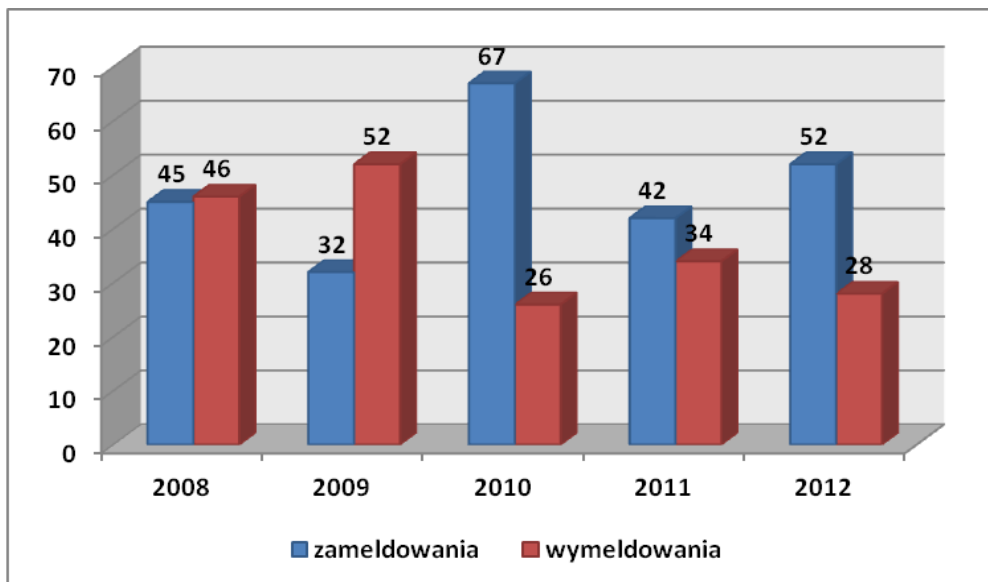
Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

W Gminie Dmosin w latach 2008 – 2012 zarówno liczba zameldowań jak i wymeldowań ulegała wahanom. Ostatecznie, w 2012 roku, w porównaniu do roku 2008, liczba zameldowań wzrosła o 13,5%, zaś liczba wymeldowań zmalała o 64,3%. W 2010 roku liczba zameldowań była ponad dwukrotnie wyższa niż liczba wymeldowań.

Wykres 2. Migracje w Gminie Dmosin

Źródło: Dane GUS

Saldo migracji w Gminie Dmosin w latach 2010 – 2012 było dodatnie. W 2012 roku na obszarze Gminy zameldowały się 52 osoby, zaś wymeldowało się 28 osób. Jest to pozytywne zjawisko świadczące o atrakcyjności Gminy Dmosin pod względem osadnictwa i mieszkalnictwa, które może mieć wpływ na wzrost liczby ludności w Gminie w kolejnych latach.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
zameldowania ogółem	45	32	67	42	52
zameldowania z miast	25	25	55	21	33
zameldowania ze wsi	20	7	12	21	17
zameldowania z zagranicy	0	0	0	0	2
wymeldowania ogółem	46	52	26	34	28
wymeldowania do miast	28	33	19	19	18
wymeldowania na wieś	18	18	7	15	10
wymeldowania z zagranicy	0	1	0	0	0
saldo migracji	-1	-20	41	8	24

Źródło: Dane GUS

PRZYRÓST NATURALNY

W każdym z analizowanych lat 2008 - 2012 liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń, dlatego przyrost naturalny na terenie Gminy Dmosin ma wartości ujemne. W dłuższej perspektywie utrzymywanie się takiej tendencji może wpłynąć negatywnie na liczbę mieszkańców Gminy i powodować wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, a tym samym pogłębiać zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Pozytywnym zjawiskiem jest jednak rosnący przyrost naturalny, który wynika z coraz wyższej liczby urodzeń i stosunkowo stałej liczby zgonów. Zakładając, że ta tendencja ta utrzyma się w kolejnych latach, należy upatrywać szans na osiągnięcie dodatniego salda migracji, a tym samym na wzrost liczby mieszkańców Gminy Dmosin.

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
urodzenia ogółem	36	36	45	37	48
zgony ogółem	61	50	61	55	60
przyrost naturalny ogółem	-25	-14	-16	-18	-12
mężczyźni	-11	-10	-17	-18	-11
kobiety	-14	-4	1	0	-1

Źródło: Dane GUS

3.1.3. Rynek pracy

Gmina Dmosin jest gminą rolniczą, w której główną formą zatrudnienia i głównym źródłem utrzymania jest rolnictwo, brak jest większych podmiotów prowadzących działalność handlową lub produkcyjną.

Na terenie Gminy w 2012 roku funkcjonowało 336 podmiotów gospodarczych. Podmioty sektora prywatnego stanowiły 97%, a podmioty sektora publicznego 3% wszystkich podmiotów gospodarczych z terenu Gminy Dmosin. Pod względem formy prowadzonej działalności gospodarczej, największy udział posiadają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 78,6% ogółu jednostek i 81% jednostek sektora prywatnego.

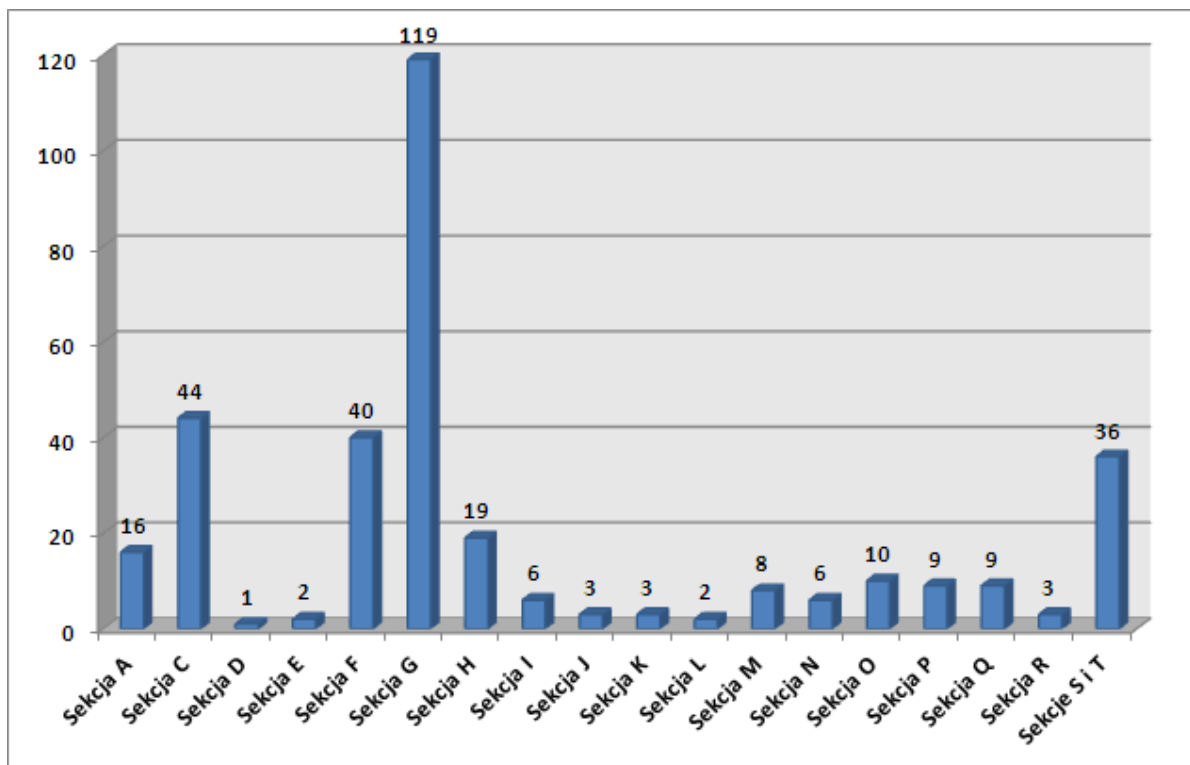
Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Dmosin w latach 2008-2012

Podmioty wg sektorów własnościowych		2008	2009	2010	2011	2012
podmioty gospodarki narodowej ogółem		336	339	342	330	336
sektor publiczny	ogółem	8	8	8	8	10
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6	6	6	6	8
sektor prywatny	ogółem	328	331	334	322	326
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	271	276	276	262	264
	spółki handlowe	9	10	11	10	11
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	4	5	6
	spółdzielnie	3	3	3	3	3
	fundacje	1	1	1	3	3
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	13	13	13	14	15

Źródło: Dane GUS

Z wykresu 3 wynika, że sektor prywatny skupia się przede wszystkim na handlu, w którym działało ponad 35% wszystkich podmiotów. Następnymi w kolejności są dziedziny: przetwórstwo przemysłowe (13,1%), budownictwo (12%) oraz pozostała działalność usługowa (10,7%).

Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Dmosin w 2012 r. wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Gmina jest odpowiedzialna za zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Niestety w chwili obecnej nie dysponuje takimi mieszkaniami. Według danych GUS, w 2010 roku na terenie Gminy Dmosin znajdowało się 1 636 mieszkań o łącznej powierzchni 127 651 m². Na przestrzeni lat 2008 – 2010 liczba mieszkań na terenie Gminy nieznacznie wzrosła, tj. o 16 mieszkań (tj. o 1%).

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Dmosin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
mieszkania	1 620	1 629	1 636
izby	5 950	6 017	6 058
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	125 289	126 645	127 651

Źródło: Dane GUS

Analizując wyposażenie budynków w instalacje techniczno-sanitarne należy zauważyć, że nie wszystkie mieszkania posiadają dostęp do podstawowych instalacji tj. wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienka czy centralne ogrzewanie. Na 1 636 mieszkań w 2010 roku 82,8% jest wyposażonych w instalacje wodociągowe i około 60% w łazienkę, centralne ogrzewanie i ustęp spłukiwany. W latach 2008 – 2012 liczba mieszkań wyposażonych w wymienione instalacje marginalnie wzrosła.

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%]

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
wodociąg	82,6%	82,7%	82,8%
ustęp spłukiwany	59,6%	59,8%	60,0%
łazienka	60,2%	60,5%	60,6%
centralne ogrzewanie	59,1%	59,4%	59,5%

Źródło: Dane GUS

3.1.5. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Dmosin działają następujące jednostki zapewniające mieszkańcom Gminy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej:

- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Nagawkach i Kołacinie,
- 3 punkty apteczne w Kołacinie, Nagawkach i Osinach.

Mieszkańcy korzystają również z placówek medycznych zlokalizowanych poza obszarem Gminy, najczęściej w Brzezinach.

3.1.6. Edukacja

W Gminie Dmosin funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół Samorządowych w Dmosinie im. Jana Brzechwy, w skład którego wchodzi:
 - szkoła podstawowa,
 - gimnazjum,
 - oddział przedszkolny,
- Szkoła Podstawowa w Kołacinie z filią w Woli Cyrusowej.

Wszystkie szkoły na terenie Gminy są wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. W roku 2012 do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Dmosin uczęszczało 373 dzieci.

Tabela 11. Edukacja na terenie Gminy Dmosin

Nazwa szkoły i adres	Liczba uczniów	Liczba pomieszczeń	Liczba klas	Liczba komputerów	Liczba etatów nauczycielskich
Zespół Szkół Samorządowych w Dmosinie im. Jana Brzechwy w tym :	247	-	-	-	-
Gimnazjum	230	6	6	25	11
Szkoła Podstawowa		26	13	32	25
Oddział Przedszkolny	17	2	2	0	1
Szkoła Podstawowa w Kołacinie	89	33	7	26	12
Filia w Woli Cyrusowej	20	7	2	7	2

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2008-2012 przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
szkoły podstawowe	98,96	106,09	106,79	105,15	104,35
gimnazja	93,05	91,88	96,24	109,92	108,11

Źródło: Dane GUS

3.1.7. Kultura i sport

Na terenie Gminy Dmosin dostęp do kultury zapewniają:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Dmosinie, która zapewnia mieszkańcom dostęp do materiałów bibliotecznych. Ponadto, uczestniczy w organizowaniu imprez okolicznościowych oraz kursów i szkoleń dla mieszkańców Gminy, prowadzi również Punkt Informacji Turystycznej.
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Dmosińskiej Żywy Skansen – Centrum Folkloru Polskiego w Nagawkach, gdzie kultywowane są tradycje ludowe, można nauczyć się wypieku chleba i posmakować tradycyjnych potraw.
- Koła Gospodyń Wiejskich, które organizują wspólne spotkania, szkolenia, pokazy, a także biorą czynny udział w organizowaniu różnego rodzaju imprez na terenie Gminy.
- Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza w Nagawkach i Dmosinie,

- Ochotnicze Straże Pożarne w Dmosinie, Woli Cyrusowej i Kołacinie, które poza gotowością do zwalczania skutków klęsk żywiołowych, uświetniają swoją obecnością uroczystości religijne, święta gminne, biorą udział w pokazach i zawodach.
- Ludowy Zespół Sportowy „Błękitni”, który jest odpowiedzialny za rozwój zainteresowań sportowych wśród mieszkańców i prowadzenie sekcji piłki nożnej.

3.1.8. Organy wsparcia społecznego

GOPS

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Dmosin jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dmosinie powołany Zarządzeniem Nr 4 Naczelnika Gminy w Dmosinie z dn. 27.04.1990 r. Adresatami wsparcia socjalnego są najczęściej rodziny cierpiące niedostatek z powodu ubóstwa bądź bezrobocia, rodziny wielodzietne, rodziny niewydolne opiekuńczo i wychowawczo, osoby niepełnosprawne oraz rodziny dotknięte przemocą i uzależnieniami.

Do zadań GOPS w Dmosinie należy:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 2) analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- 3) diagnostyka jednostkowa i środowiskowa,
- 4) przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej i innymi przepisami.
- 5) opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osobom uprawnionym,
- 6) świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- 7) pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób w rodzinach,
- 8) wspomaganie działalności służącej rozwiązywaniu problemów z zakresu uzależnień i prowadzenie poradnictwa specjalistycznego,
- 9) praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- 10) realizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 11) realizacja ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 12) realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obecnie w GOPS w Dmosinie pracuje 8 osób: kierownik, 3 pracowników socjalnych, inspektor do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, księgowy,

wychowawca i młody opiekun. Wszyscy posiadają wykształcenie kierunkowe odpowiednie do wykonywanych zadań.

W 2012 roku GOPS w Dmosinie udzielił pomocy i wsparcia w postaci świadczenia: 233 osobom oraz 322 rodzinom, w skład których weszły 944 osoby. Wydatki związane ze skierowaniem do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu stanowiły największą część przyznawanych świadczeń. Ważnym elementem wsparcia były również inne zasiłki celowe i w naturze oraz wydatki na posiłki dla dzieci, co szczegółowo obrazuje tabela 13.

**Tabela 13. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Dmosinie
(stan na dzień 31.12.2012 r.)**

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem	13	56	19 794	13	46
Dotacja	*	*	19 794	*	*
Przyznane z powodu bezrobocia	11	50	17 687	11	40
Przyznane z powodu niepełnosprawności	2	6	2107	2	6
Posiłek dla dzieci	75	11 289	28 847	45	188
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	136	512	95 192	136	295
Praca socjalna	*	*	*	120	405
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu	9	92	172 788	8	10
Razem	233	11 949	316 621	322	944

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

Tabela 14. Pomoc społeczna – zadania zlecone gminom (stan na dzień 31.12.2012 r.)

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	21	223	101 092	21	22
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	20	221	100 280	20	20
- pozostającej w rodzinie	1	2	812	1	2
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki	1	12	1 576	1	2
Razem	22	235	102 668	22	24

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

W ramach zadań zleconych gminom w 2012 roku Gmina Dmosin przyznała zasiłki stałe i wynagrodzenia za sprawowanie opieki na łączną kwotę 102 668 zł.

W tabeli 15 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w Gminie Dmosin udzielonej przez GOPS. W 2012 roku GOPS w Dmosinie najczęściej przyznawał pomoc z powodu:

- ubóstwa - dotyczyło to 66 rodzin, co stanowi około 25,8% wszystkich rodzin korzystających z pomocy tej jednostki.
- bezrobocia - w 2012 roku problem dotyczył 174 osób na terenie Gminy (24,9%),
- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 99 osób (14,1%).

Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Dmosinie

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Ubóstwo	112	106	110	103	66	376	329	312	279	169
Bezdomność	2	3	3	1	1	2	3	4	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	1	4	1	0	1	3	22	6	0	7
Bezrobocie	67	72	78	66	62	217	218	235	200	174
Niepełnosprawność	50	46	58	66	38	123	97	129	113	74
Długotrwała lub ciężka choroba	49	64	70	67	45	127	145	163	154	99
Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	15	23	23	25	17	76	92	103	116	85
- rodziny niepełne	8	14	12	10	4	25	41	42	29	12
- rodziny wielodzietne	7	5	7	8	6	51	34	47	56	41
Alkoholizm	3	4	3	4	8	9	14	8	9	20
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	5	1	3	5	2	13	1	8
Przemoc w rodzinie	0	1	0	0	2	0	2	0	0	6
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowe	2	0	1	0	3	6	0	2	0	4

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

Na przestrzeni lat 2008 – 2012, zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS. Znacząco zmniejszyła się liczba beneficjentów pomocy ze względu na ubóstwo- 2008 roku było to 112 rodzin, a w 2012 roku tylko 66 rodzin. Nieznacznie zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężką chorobę. W analizowanych latach wzrosła natomiast liczba rodzin

objętych pomocą ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (wzrost o 2 rodziny) i alkoholizm (wzrost o 5 rodzin).

POZOSTAŁE ORGANY

Na terenie Gminy Dmosin nie funkcjonują inne organy wsparcia tj. domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, ośrodki interwencji kryzysowej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, świetlice środowiskowe, czy też domy dziecka. Wsparciem dla działania GOPS w Dmosinie jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Rozwiązywanie problemów społecznych oraz podejmowanie działań zapobiegających ich występowaniu to jedno z ważniejszych zadań gminy. Wszelkie działania temu służące powinny być podejmowane w ramach spójnego systemu, którym koordynuje jedna instytucja – jednostka administracji samorządowej, a jej równorzędnymi partnerami są organizacje pozarządowe.

Rozwiązywaniem problemów społecznych w Gminie Dmosin oprócz samej gminy, zajmują się także jednostki publiczne, samorządowe, jak i niepubliczne, np. organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje i organizacje kościelne.

Gmina Dmosin współpracuje z organizacjami pozarządowymi w różnych sferach na podstawie przyjmowanego corocznie „Programu Współpracy Gminy Dmosin z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego”.

Do zadań priorytetowych w 2013 roku należą między innymi:

- wspomaganie bezdomnych z terenu Gminy Dmosin, polegające na zapewnieniu w okresie zimowym całodobowego schronienia, zaspokojenia ich potrzeb bytowych i społecznych,
- wspieranie działań o charakterze integracyjnym dla osób niepełnosprawnych w tym spotkania, imprezy, wyjazdy oraz wycieczki integracyjne,
- organizacja imprez rekreacyjno-sportowych,
- organizacja wydarzeń kulturalnych, a w szczególności koncertów, przeglądów, konkursów, wystaw, spotkań, plenerów i innych uroczystości o charakterze lokalnym,
- organizacja dodatkowych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, w tym ze środowisk zagrożonych alkoholizmem i patologią społeczną,

- organizacja dodatkowych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy szczególnie osób starszych.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi pozwala na pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Dmosin

3.2.1. Bezrobocie

Gmina Dmosin jest gminą typowo rolniczą, dlatego głównym miejscem zatrudnienia i źródłem dochodów dla mieszkańców są gospodarstwa rolne. Na terenie Gminy nie funkcjonują większe zakłady pracy. Ośrodkiem pracy w Gminie jest miejscowość Dmosin, gdzie zlokalizowane są najważniejsze jednostki handlowe i usługowe. Położenie w pobliżu Główna i Strykowa pozwala mieszkańcom podjąć pracę w tych miejscowościach.

W 2012 roku na terenie Gminy Dmosin było 219 osób bezrobotnych, z czego około 53% stanowili mężczyźni, 47% kobiety. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił dla mężczyzn 7,7%, a dla kobiet 7,9%. Na przestrzeni lat 2008 – 2012 bezrobocie utrzymywało trend wzrostowy, a od 2008 roku zwiększyło się o 32,7%. Wśród mężczyzn wzrost bezrobocia wynosił około 38%, a wśród kobiet o 27%. Pomimo, iż wzrost bezrobocia budzi niepokój, należy pamiętać, że statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno”.

Tabela 16. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Dmosin w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
ogółem	osoba	165	188	177	204	219
mężczyźni	osoba	84	105	97	100	116
kobiety	osoba	81	83	80	104	103
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci						
ogółem	%	5,7	6,6	6,3	7,3	7,8
mężczyźni	%	5,5	6,9	6,4	6,6	7,7
kobiety	%	6,0	6,2	6,1	8,0	7,9

Źródło: Dane GUS

Tabela 17. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Dmosin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM	165	188	177	204	219
w tym:					
- kobiet	81	83	80	104	103
- mężczyzn	84	105	97	100	116
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	20	27	27	28	42
Liczba bezrobotnych absolwentów	8	18	4	16	8
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	4	4	6	5	4
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
- bezrobotni do 25 roku życia	38	53	42	52	48
- bezrobotni od 26 do 50 roku życia	93	94	89	109	122
- bezrobotni powyżej 51 roku życia	34	41	46	43	49
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:					
- bezrobotni do 1 miesiąca	16	18	13	15	24
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	92	116	89	104	106
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	20	26	43	38	41
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	37	28	32	47	48
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
- 18-24 lata	38	53	42	52	48
- 25-35 lat	46	45	46	54	62
- 35-44 lata	24	30	25	35	28
- 45-54 lata	42	44	43	44	46
- 55-59 lat	11	13	19	19	22
- 60 lat i powyżej	4	3	2	0	3
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:					
- wykształcenie podstawowe i poniżej	57	61	64	66	78
- wykształcenie gimnazjalne	48	54	47	57	68
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	56	65	60	72	62
- wykształcenie średnie	4	8	6	9	11

Źródło: Dane PUP w Brzezcinach

Z analizy struktury bezrobocia w Gminie Dmosin przedstawionej w tabeli 17 wynika, że:

- liczba osób z prawem do zasiłku wzrosła od 2008 roku o 110% i stanowiła w 2012 roku około 19,2% bezrobotnych,
- pod względem grup wiekowych w 2012 roku bezrobotni od 26 do 55 roku życia stanowili 55,7% ogółu bezrobotnych, w tym przedziale wiekowym najmniejszy udział miały osoby w wieku 35 – 44 lat,

- w latach 2008 – 2012 ok. 44,1% wzrosło bezrobocie wśród osób w wieku powyżej 51 lat (o 100% wzrosło bezrobocie w grupie wiekowej 55 – 59 lat), wzrost rzędu 31,2% dotyczył grupy osób w przedziale wiekowym 26 – 50 lat, zaś wśród mieszkańców Gminy w wieku do 25 roku życia bezrobocie wzrosło o około 26,3%,
- biorąc pod uwagę okres pozostawania bez pracy w 2012 roku bezrobotni pozostający bez pracy od 1 do 12 miesięcy stanowili 48,4% ogółu,
- znaczący wzrost bezrobocia zanotowano w grupie osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (wzrost o 105%),
- według wykształcenia - osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym stanowiły największy odsetek osób bezrobotnych (35,6%), nieco niższą udział mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym (31,1%),
- w 2012 roku w porównaniu do roku 2012 o 175% wzrosło bezrobocie wśród osób z wykształceniem średnim.

Osoby bezrobotne w Gminie Dmosin stanowiły około 11,57% osób bezrobotnych z terenu powiatu brzezińskiego.

Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych w powiecie brzezińskim w 2012 roku

Wyszczególnienie	Powiat Brzeziński	Gmina Dmosin
ogółem	1 894	219
mężczyźni	1 012	116
kobiety	882	103

Źródło: Dane GUS

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Brzezinach stosowane są następujące formy aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

- pośrednictwo w poszukiwaniu pracy na terenie kraju i Europy,
- poradnictwo zawodowe, które może pomóc w planowaniu rozwoju zawodowego,
- szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe bezrobotnych,
- uczestnictwo w zajęciach Klubu Pracy,
- przygotowanie zawodowe dorosłych w postaci kursów praktycznej nauki zawodu,
- staże dla osób młodych,
- organizowanie prac interwencyjnych, społecznie użytecznych i robót publicznych.

W ostatnich latach ważnym elementem w aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale pozostających bez pracy stały się projekty systemowe współfinansowane ze środków unijnych, realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Dzięki możliwościom korzystania z funduszy unijnych pojawiła się szansa na rozwój

pomocy społecznej, zwłaszcza w odniesieniu do osób pozostających bez pracy, którym stwarza się możliwość uczestnictwa w różnych instrumentach aktywnej integracji. Mają one pomóc w przezwyciężeniu barier zawodowych, zdrowotnych, edukacyjnych i społecznych w dostępie do zatrudnienia i usług społecznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dmosinie zrealizował projekt systemowy „**Aktywnie w nowe życie**” w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celem projektu było zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej wśród 10 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dmosinie, które zamieszkują na terenie Gminy Dmosin i są zagrożone wykluczeniem społecznym. W ramach projektu przewidziane zostały:

- indywidualne i grupowe szkolenia z psychologiem,
- indywidualne i grupowe spotkania z doradcą zawodowym,
- szkolenia zawodowe (wstępna propozycja szkoleń to operator wózków widłowych i opiekun osób starszych i niepełnosprawnych; ostateczna forma szkoleń zostanie wybrana po określeniu indywidualnego planu działania dla poszczególnej osoby przez doradcę zawodowego),
- działania o charakterze środowiskowym.

3.2.2. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata, który dotyczy głównie obniżenia sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. To z nią wiąże tzw. niepełnosprawność społeczną, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Do tej grupy zaliczamy alkoholików, narkomanów i więźniów.

Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się na co dzień osoby niepełnosprawne to: utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne oraz izolacja społeczna.

Brak jest konkretnych informacji na temat liczby osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Dmosin. Należy jednak zauważyć, że liczba osób niepełnosprawnych, którym przyznawana jest pomoc z GOPS w Dmosinie, co roku maleje.

Tabela 19. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą GOPS w Dmosinie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
liczba rodzin	50	46	58	66	38
liczba osób w rodzinach	123	97	129	113	74

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

3.2.3. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Jednym z najważniejszych problemów społecznych jest alkoholizm, który pociąga za sobą wiele niekorzystnych zjawisk, jak na przykład: wzrost przestępczości i przemocy w rodzinie, izolację społeczną, pogłębienie ubóstwa. Problem ten dotyczy coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

Zmniejszaniem rozmiarów problemów wynikających z nadużywania alkoholu jak i zapobieganiem powstawaniu nowych patologii na terenie Gminy Dmosin zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rokrocznie uchwalany jest również „Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Gminie Dmosin”. Gmina realizując Program współpracuje z instytucjami, szkołami i stowarzyszeniami, między innymi z Poradniami Leczenia Uzależnień w Głownie i w Brzezinach, a także z pedagogiem szkolnym.

W 2012 roku, w porównaniu do roku 2008, na terenie Gminy Dmosin wzrosła liczba udzielonych porad prawnych i psychologicznych, liczba stosowanych terapii i skala programów dla dzieci.

Tabela 20. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Dmosin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba udzielonych porad prawnych	3	5	5	6	8
Liczba udzielonych porad psychologicznych	9	11	12	19	20
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	39	29	16	19	25
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	36	24	7	13	21
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	4	2	2	4	1
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	3	7	1	1	1
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	15	10	18	20	19
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	100	110	125	120	128
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	65	60	55	60	80

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

Zgodnie z danymi GOPS w Dmosinie, w 2012 roku pomocą społeczną z powodu alkoholizmu objęte były 3 rodziny, w których było 9 osób.

Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Dmosinie z powodu alkoholizmu

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
liczba rodzin	3	4	3	4	8
liczba osób w rodzinach	9	14	8	9	20

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

Przeciwdziałanie problemom alkoholowym w Gminie Dmosin opiera się na działaniach profilaktycznych wśród mieszkańców Gminy, terapeutycznych, dotyczących osób uzależnionych i ich rodzin, a także na działaniach interwencyjnych.

NARKOMANIA

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego). Narkomania staje się zjawiskiem masowym, które powoduje zagrożenie dla życia osoby uzależnionej. Mimo to, o problemie narkomanii niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób uzależnionych lub zażywających narkotyki.

Skala i zakres narkomanii jest trudny do oszacowania w Gminie Dmosin, gdyż brak jest danych dotyczących tego problemu. GOPS w Dmosinie zobowiązany jest do opracowania i wykonania gminnego programu przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Dmosin. Zgodnie z Programem przyjętym na lata 2011-2013, do zadań Gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie psychospołecznej i prawnej pomocy rodzinom, w których występują problemy narkomanii,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Program na terenie Gminy Dmosin realizowany jest przez GOPS wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służbą zdrowia, placówkami oświatowymi, policją, kościołem i Świetlicami Profilaktyczno- Wychowawczymi.

3.2.4. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczącego się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie minimum socjalnego.

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Ubóstwo jest najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Gminie Dmosin. W 2012 roku zjawisko dotyczyło co czwartej rodziny, która korzysta z pomocy GOPS. W latach 2008 – 2012 widoczne jest zmniejszenie liczby świadczeń z tego tytułu.

Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Dmosinie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
liczba rodzin	112	106	110	103	66
liczba osób w rodzinach	376	329	312	279	169

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

3.2.5. Bezdomność

Zjawisko bezdomności w Gminie Dmosin odgrywa marginalne znaczenie pod względem liczby osób nią dotkniętych, jednakże trudne do rozwiązania.

Od 2011 roku GOPS w Dmosinie udziela pomocy jednej osobie bezdomnej. Pomoc ta jest bardzo problematyczna, gdyż Gmina nie dysponuje mieszkaniem socjalnym, w związku z tym nie ma możliwości zapewnienia lokalu socjalnego.

3.2.6. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych

obyczajów w rodzinach. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

Brak jest dokładnych danych dotyczących przemocy w rodzinie w Gminie Dmosin. Z analizy danych dla powiatu brzezińskiego wynika, że w latach 2008 – 2012 znacząco spadła liczba ofiar przemocy domowej. W 2008 roku policja posiadała informacje o 130 ofiarach, zaś w 2012 roku było to tylko 18 osób. Liczba kobiet będących ofiarami zmniejszyła się o 86%, w przypadku dzieci spadek wynosił 91,7%. Analogicznie zmniejszyła się liczba sprawców przemocy domowej (spadek o 83,5%). Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” również się zmniejszyła. Należy jednak pamiętać, że część zdarzeń w zakresie przemocy domowej nie jest zgłaszanych do żadnych instytucji, w związku z tym rozmiar tego problemu może być znacznie wyższy niż w tabeli 23.

Tabela 23. Bezpieczeństwo publiczne w Powiecie Brzezińskim

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	130	142	75	70	18
- kobiety	86	111	63	47	12
- mężczyźni	9	13	9	16	3
- dzieci	36	18	3	7	3
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	91	101	64	46	15
- kobiety	5	2	1	2	3
- mężczyźni	86	99	62	43	11
- dzieci	-	-	1	1	1
Liczba interwencji domowych, w tym:	72	59	71	37	63
- dotyczących przemocy w rodzinie	11	8	8	9	3
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	11	8	8	9	3

*- dane dotyczą całego powiatu brzezińskiego, ponieważ nie są i nie były w tym zakresie gromadzone dane z podziałem na gminy

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

Można przypuszczać, że w Gminie Dmosin zaszły podobne zmiany jak w Powiecie Brzezińskim.

Na terenie Gminy Dmosin obowiązuje „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dmosin na Lata 2011 -2016”. Ponadto Interdyscyplinarny Zespół do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wraz z policją i GOPS pomaga ofiarom przemocy.

Dzieci z rodzin dotkniętych przemocą uczestniczą w zajęciach świetlicowych, mają zapewniony udział w zorganizowanych formach wypoczynku oraz są dożywianie w stołówkach szkolnych.

Dla wszystkich ofiar przemocy w rodzinie działa Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, które funkcjonuje od 1995 r.

3.2.7. Przestępczość

Z analizy danych dotyczących przestępczości w Gminie Dmosin, dostarczonych przez Komendę Powiatową Policji w Brzezinach, wynika, że liczba przestępstw w 2012 roku była o około 40% wyższa niż w 2008 roku. Znaczący wzrost zanotowano w związku z kradzieżami. W 2012 roku kradzież rzeczy obcej miała miejsce na terenie Gminy 2 razy częściej niż w 2008 roku, podobnie kradzież z włamaniem.

Tabela 24. Przestępstwa na terenie Gminy Dmosin

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba przestępstw, w tym:	84	49	89	134	118
- kradzież rzeczy obcej	12	8	8	18	37
- kradzież z włamaniem	8	4	17	17	22
- rozboje	1	0	2	0	0
- bójki i pobicia	0	0	0	1	0
- uszczerbek na zdrowiu	2	0	1	0	2

Źródło: Dane GOPS w Dmosinie

3.2.8. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołężność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);

- 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

W 2012 roku na terenie Gminy Dmosin mieszkało 1 113 osób starszych, 60,2% stanowiły kobiety, a 39,8% mężczyźni. Tabela 25 prezentuje liczbę osób starszych w podziale na grupy wiekowe i płeć. Warto zauważyć, że w każdym przedziale wiekowym liczba kobiet jest wyższa niż liczba mężczyzn, a z wiekiem ta przewaga się zwiększa.

Tabela 25. Osoby starsze na terenie Gminy Dmosin w 2012 r.

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
60-64	286	136	150
65-69	210	94	116
70-74	172	59	113
75-79	185	70	115
80-84	159	59	100
85 i więcej	101	25	76
Razem	1 113	443	670

Źródło: Dane GUS

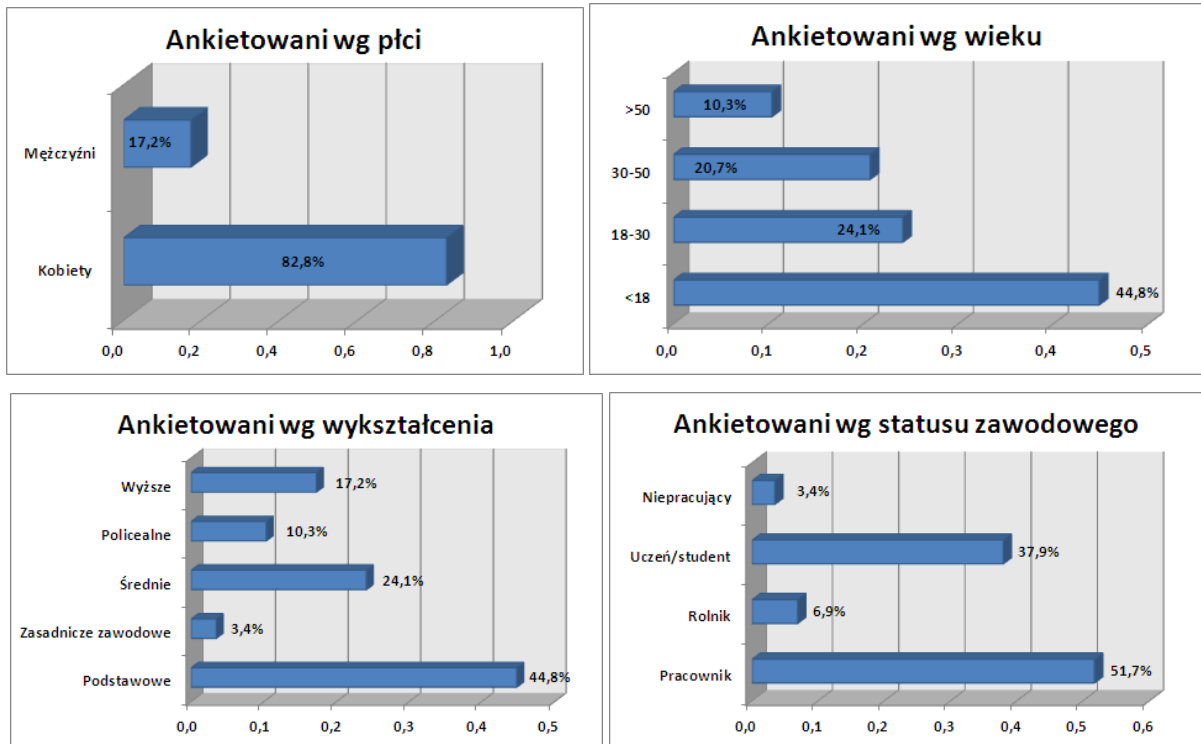
Na terenie Gminy Dmosin działa Fundacja Promienie Słońca, której głównym celem jest przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym. Fundacja inicjuje i wspiera aktywacje osób starszych 50+, organizuje imprezy kulturalne i promuje wartości rodzinne.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W okresie wrzesień-październik 2013 r. przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Dmosin w celu zdiagnozowania sytuacji społecznej Gminy.

Ankieta składała się z 16 pytań zamkniętych dotyczących strefy społecznej oraz z pytania otwartego, w którym poproszono ankietowanych o wskazanie konkretnych propozycji działań w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach: wsparcie ubogich, poprawa sytuacji niepełnosprawnych, poprawa dostępu do służby zdrowia, działania na rzecz osób starszych, bezpieczeństwo.

Udział w ankiecie wzięło 29 osób. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią **Załącznik 1** do niniejszej Strategii.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 26. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• zapewniony dostęp do podstawowej służby zdrowia; • dobrze funkcjonujący system oświaty; • działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających w zakresie pomocy społecznej; • dobra współpraca GOPS z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej; • kompetentne i sprawne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dmosinie; • realizacja wielu programów wsparcia w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; • znikome zjawisko bezdomności i niepełnosprawności mieszkańców Gminy; • funkcjonowanie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; • spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu, zgłoszonych na Komisję i korzystających z różnych form terapii; • spadek zjawiska przemocy w rodzinie.	• dominacja rolnictwa skutkująca niewielkimi możliwościami dywersyfikacji prowadzonej działalności gospodarczej; • niepokojąco wysokie wskaźniki bezrobocia na terenie gminy, zwłaszcza w grupie osób w wieku 26-50; • brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania ludzi młodych; • wysoki odsetek osób dotkniętych ubóstwem; • niski poziom wykształcenia mieszkańców, zwłaszcza osób bezrobotnych; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; • brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury społecznej; • wzrost przestępczości na terenie Gminy; • brak faktycznych danych na temat osób uzależnionych od narkotyków; • brak danych na temat faktycznego poziomu przemocy w rodzinie; • brak oferty dla osób starszych; • brak lokali socjalnych.

Szanse	Zagrożenia
• wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodziną polityką państwa; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów	• negatywne trendy demograficzne (w tym starzenie się społeczeństwa); • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; • odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy;

dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań.	• utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”; • dalsze pogarszanie opłacalności produkcji rolnej i ubożenie mieszkańców; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • dalsze obniżanie standardów podstawowych usług zdrowotnych finansowanych w ramach NFZ; • powiększanie się obszarów patologii społecznych na terenie gminy, pojawianie się nowych zagrożeń (narkomania); • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Dmosin dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategia, czyli lat 2014-2020.

4.1. Prognoza demograficzna¹

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla terenów wiejskich powiatu brzezińskiego na lata 2011-2035* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2014-2020 liczba urodzeń żywych będzie się zmniejszała, a liczba zgonów będzie pozostawała względnie na tym samym poziomie. Tym samym, przyrost naturalny na terenie Gminy będzie malał, co będzie m.in. główną przyczyną spadku liczby ludności na terenie Gminy Dmosin w kolejnych latach.

Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Dmosin do 2020 roku

Lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
2014	47	60	-13
2015	47	60	-13
2016	46	60	-14
2017	45	60	-14
2018	45	59	-15
2019	44	59	-16
2020	43	59	-17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035* opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2020 roku, saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w Gminie Dmosin będzie przyjmowało wartości dodatnie. Oznacza to przewagę osób osiedlających się na terenie Gminy, niż z niej wyprowadzających się. Dodatnie saldo migracji jest jednym z czynników mających wpływ na wzrost liczby ludności na terenie Gminy Dmosin w kolejnych latach. Negatywnym zjawiskiem jest jednak malejące saldo migracji w latach 2014-2020 co oznacza, że zarówno liczba wyprowadzających się jak i osób nowozameldowanych na terenie Gminy będzie malała.

¹ Prognoza demograficzna została opracowana w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS.

Tabela 28. Prognoza salda migracji w Gminie Dmosin do 2020 roku

Lata	napływ	odpływ	saldo migracji
2014	49	27	22
2015	48	27	21
2016	47	27	20
2017	45	26	19
2018	42	24	18
2019	40	23	17
2020	39	23	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

Na podstawie Prognozy ludności sporządzonej przez GUS dla terenów wiejskich powiatu brzezińskiego, zaprognozowano liczbę mieszkańców Gminy Dmosin w perspektywie do 2020 roku. Analizując dane zawarte w tabeli 29 można zauważyć, że zgodnie z prognozami (tak jak w ostatnich 5 latach), liczba mieszkańców Gminy będzie maleć. Może to wynikać między innymi z tego, że:

- społeczeństwo na tym terenie starzeje się, co z oczywistych względów nie będzie wpływać korzystnie na liczbę urodzeń oraz przyrost naturalny,
- dodatnie saldo migracji wewnętrznych będzie spadać w kolejnych latach, m.in. w wyniku migracji mieszkańców Gminy w celach zarobkowych.

Tabela 29. Prognoza liczby ludności Gminy Dmosin

Lata	Prognoza liczby mieszkańców terenów wiejskich powiatu brzezińskiego	Trend	Prognoza dla Gminy Dmosin
2014	18 546	1,0015120	4 594
2015	18 558	1,0006470	4 597
2016	18 567	1,0004850	4 599
2017	18 563	0,9997846	4 598
2018	18 562	0,9999461	4 598
2019	18 544	0,9990303	4 593
2020	18 522	0,9988136	4 588

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Dmosin do 2020 roku

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prognoza ludności wg wieku							
0-4 lata	209	207	205	202	200	196	192
5-9 lat	217	222	225	222	221	220	218
10-14 lat	226	220	220	231	236	239	245
15-19 lat	226	222	220	211	202	198	192
20-24 lata	274	270	255	251	243	232	227
25-29 lat	323	316	315	310	309	305	299
30-34 lata	327	321	318	307	295	288	281
35-39 lat	325	328	330	336	336	339	334
40-44 lata	325	337	344	347	363	360	364
45-49 lat	308	315	318	323	324	339	350
50-54 lata	299	291	289	293	295	300	308
55-59 lat	380	375	365	345	337	322	313
60-64 lata	306	308	310	320	322	319	315
65-69 lat	242	265	267	275	283	295	297
70-74 lata	164	165	185	196	210	226	247
75-79 lat	175	165	167	164	161	158	159
80-84 lata	151	150	143	143	142	135	128
Powyżej 85	116	120	123	123	120	121	121
RAZEM	4 594	4 597	4 599	4 598	4 598	4 593	4 588
Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku							
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	652	649	650	655	657	655	655
Ludność w wieku produkcyjnym	2 787	2 774	2 754	2 722	2 705	2 684	2 667
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 155	1 173	1 194	1 220	1 237	1 254	1 266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

Analizując dane zawarte w tabeli 30 należy zauważyć, że w latach 2014-2020 będzie obserwowane dynamiczne starzenie się struktury ludności w wieku produkcyjnym, które będzie skutkowało wzrostem ludności w wieku poprodukcyjnym. Wspomniane zmiany spowodują gwałtowne starzenie się społeczeństwa (w tym samym zasobów pracy), co w konsekwencji wpłynie na pogarszanie się podaży siły roboczej na lokalnym rynku pracy. W związku z tym, należy spodziewać się, że w perspektywie najbliższych lat zjawisko starzenia się społeczeństwa będzie miało bezpośrednie skutki finansowe dla systemu finansów publicznych w postaci wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi związanych z upowszechnianiem się m.in. takich chorób jak cukrzyca, choroby nowotworowe oraz układu kostnego. Starzenie się społeczeństwa będzie również bodźcem do stworzenia systemowych rozwiązań sprzyjających wzrostowi aktywności zawodowej i fizycznej dla osób w wieku poprodukcyjnym.

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok będą ulegały znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim, które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza problemów społecznych²

BEZROBOCIE

Zgodnie z raportem NBP nt. inflacji, stopa bezrobocia w 2014 odnotuje wzrost do 12,1% i do 12,4% w roku 2015. Również dane z urzędów pracy wskazują na dalszy wzrost stopy bezrobocia w kolejnych miesiącach (po uwzględnieniu czynników sezonowych).

W związku z tym prognozuje się, że również na terenie Gminy Dmosin stopa bezrobocia będzie wzrastała w kolejnych latach.

² Prognoza problemów społecznych została sporządzona przy założeniu, że nie uwzględnia ona potencjalnych działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań GOPS w Dmosinie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów społecznych.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W związku z tym, że zgodnie z prognozami liczby ludności na terenie Gminy Dmosin do 2020 roku, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym tylko nieznacznie się zwiększy, to nie przewiduje się znacznego wzrostu osób niepełnosprawnych na tym terenie.

Ewentualny wzrost osób niepełnosprawnych może wynikać z migracji nowych mieszkańców na teren Gminy Dmosin.

UZALEŻNIENIA

Spożycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznego cierpienia odczuwanego przez daną osobę, a tym samym dominującym środkiem na pokonanie codziennych przeciwności i problemów.

Jedną z głównych przyczyn uzależnień są problemy materialne będące konsekwencją bezrobocia. W związku z tym, że na terenie Gminy Dmosin prognozuje się wzrost poziomu bezrobocia, to należy również prognozować wzrost uzależnień (zwłaszcza od alkoholu) z tym związanych.

UBÓSTWO

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że na terenie Gminy Dmosin prognozuje się w kolejnych latach wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa.

PRZEMOC W RODZINIE

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego na terenie Gminy Dmosin prawdopodobnie będzie się pogłębiał bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy w rodzinie.

BEZDOMNOŚĆ

Nie prognozuje się zmian w tym zakresie. Ewentualny wzrost liczby osób bezdomnych może wynikać z:

- prognozowanego pogłębiającego się ubóstwa i bezrobocia – niskie dochody mogą nie wystarczyć na pokrycie opłat czynszowych za mieszkanie. Wysoka zalega z tego tytułu może być z kolei powodem do eksmisji, która jest już tylko krokiem do bezdomności;

- prognozowanego wzrostu uzależnień – osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków mogą być nieakceptowane przez członków rodziny i mogą zostać przez nich odrzucone i wygnane z domu;
- przemocy w rodzinie – ofiary przemocy w rodzinie (zwłaszcza kobiety z dziećmi) bardzo często pod wpływem przymusu lub dobrowolnie opuszczają dom bez żadnych środków do życia w obronie przed przemocą ze strony jednego z członków rodziny.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Prognozowany wzrost poziomu bezrobocia oraz wzrost uzależnień mogą być powodem do zwiększania się liczby przestępstw na terenie Gminy Dmosin.

Bezrobocie przyczyni się głównie do wzrostu liczby przestępstw w zakresie włamań i drobnych kradzieży. Z kolei uzależnienia od środków odurzających (tj. alkohol, narkotyki) mogą być główną przyczyną bójek i rozbojów.

OSOBY STARSZE

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz stały wzrost liczby osób w wieku emerytalnym. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010 r. do co najmniej 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Tabela 31. Prognoza ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Dmosin

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
60-64 lata	306	308	310	320	322	319	315
65-69 lat	242	265	267	275	283	295	297
70-74 lata	164	165	185	196	210	226	247
75-79 lat	175	165	167	164	161	158	159
80-84 lata	151	150	143	143	142	135	128
Powyżej 85	116	120	123	123	120	121	121
RAZEM ludność w wieku poprodukcyjnym	1 155	1 173	1 194	1 220	1 237	1 254	1 266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

Zgodnie z prognozami ludności na terenie Gminy Dmosin wynika, że przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Tym samym należy zakładać, że w kolejnych latach nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej. Do problemów tych należą przede wszystkim:

- samotność,
- choroby,

- inwalidztwo,
- życie w ubóstwie,
- poczucie nieprzydatności,
- uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – w dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

4.3. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dmosin na lata 2014-2020” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy Dmosin oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jej terenie problemów społecznych. Strategia przewiduje m.in. zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, zwiększenie więzi rodzinnych, spadek dysfunkcji rodziny wynikającej z uzależnień i przemocy w rodzinie oraz poprawę opieki zdrowotnej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Prognozuje się, że założenia niniejszej *Strategii* (...) zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału we wspólnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie działań spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli,
- zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego wśród części mieszkańców,
- poprawę warunków ich życia,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- zmniejszenie dysproporcji w dostępie do usług społecznych przez osoby niepełnosprawne,
- zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu.

Wprowadzone zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy Dmosin w zakresie pomocy społecznej. W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **celu głównego** niniejszej Strategii, którym jest:

**„POPRAWA JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY DMOŚIN ZAGROŻONYCH
Z RÓŻNYCH PRZYCZYN WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.”**

Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy Dmosin, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS w Dmosinie oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano 6 **obszarów priorytetowych**:

- **Osoby bezrobotne.**
- **Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.**
- **Osoby niepełnosprawne.**
- **Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.**
- **Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków.**
- **Osoby starsze.**

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu na terenie Gminy Dmosin.

Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin dotkniętych ubóstwem.

Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.

Cel strategiczny 5. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.

Cel strategiczny 6. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 32. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu na terenie Gminy Dmosin.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej). 1.2. Zatrudnianie bezrobotnych w ramach prac społecznych (m.in. robotach publicznych, pracach interwencyjnych). 1.3. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim. 2.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach zagrożonych odebraniem dzieci z powodu ubóstwa. 2.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji i kompetencji zawodowych. 2.4. Organizowanie prac społecznych dla osób dotkniętych ubóstwem.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	3.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi. 3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. 3.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 3.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 3.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji. 3.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.	4.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie. 4.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. 4.3. Podjęcie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny 5. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.	5.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców. 5.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków. 5.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. 5.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków. 5.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.

Cel strategiczny 6. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	6.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych. 6.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku. 6.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 6.4. Rozwój wolontariatu oraz pracy społecznej na rzecz pomocy seniorom.
--	---

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej gminy, a więc Wójta Gminy Dmosin. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą przede wszystkim pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dmosinie, którzy realizują zadania własne gminy właśnie w zakresie pomocy społecznej.

Ponadto w realizacji strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przy PCPR;
- Powiatowego Urzędu Pracy;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Komendy Powiatowej Policji w Brzezinach.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie gminy. Do najważniejszych programów i narzędzi służących wdrożeniu Strategii należy zaliczyć:

- kontrakt socjalny,
- program aktywności lokalnej,
- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- lokalny program pomocy społecznej obejmujący problematykę dożywiania oraz zdrowego żywienia,

- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podstawowym narzędziem realizacji „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dmosin*” będzie **kontrakt socjalny**. Kontrakt socjalny jest to pisemna umowa zawarta pomiędzy osobą (lub jej rodziną) korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym, regulująca sposób współdziałania w rozwiązywaniu problemów, umożliwiającą aktywizację społeczno-zawodową oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osobie znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt przewiduje możliwość zastosowania: zasiłków i pomocy w naturze, pracy socjalnej, prac społecznie użytecznych, instrumentów aktywnej integracji oraz działań o charakterze środowiskowym.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez GOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dmosin*” obejmują lata 2014-2020, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Wskaźniki realizacji działań

W celu śledzenia postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będzie pracownicy GOPS w Dmośin.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących.

Tabela 33. Wskaźniki realizacji działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu na terenie Gminy Dmosin.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej).	– liczba zorganizowanych projektów, – liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych, – liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych, – liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach
	1.2. Zatrudnianie bezrobotnych w ramach prac społecznych (m.in. robotach publicznych, pracach interwencyjnych).	– liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznych, – kwota wypłaconych wynagrodzeń dla osób bezrobotnych na cele prac społecznych
	1.3. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.	– liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie – liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy
Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim.	– liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia – wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	2.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach zagrożonych odebraniem dzieci z powodu ubóstwa.	– liczba zatrudnionych asystentów rodziny
	2.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji i kompetencji zawodowych.	– liczba osób objętych wsparciem – liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe
	2.4. Organizowanie prac społecznych dla osób dotkniętych ubóstwem.	– liczba osób dotkniętych ubóstwem zatrudnionych w ramach prac społecznych, – kwota wypłaconych wynagrodzeń na cele prac społecznych dla osób dotkniętych ubóstwem
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	3.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	– liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego – liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego – liczba udzielonych porad psychologicznych

	3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.	– liczba obiektów użyteczności publicznej, których zniesiono bariery architektoniczne – liczba osób niepełnosprawnych korzystających z budynków użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne
	3.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	– liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach – liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie w wyniku odbytych szkoleń
	3.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.	– liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia finansowego – wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	3.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.	– liczba przeprowadzonych rehabilitacji osób niepełnosprawnych – liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z rehabilitacji
	3.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.	– liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy – liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.	4.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	– liczba udzielonych porad prawnych – liczba udzielonych porad psychologicznych i socjalnych – liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia
	4.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.	– liczba zgłoszeń o przemoc w rodzinie – liczba interwencji z powodu przemocy w rodzinie – liczba założonych „Niebieskich Kart”
	4.3. Podjęcie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.	– liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych na leczenie
Cel strategiczny 5. Zahamowanie zjawiska	5.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców.	– liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu rodziców

uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.	5.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków.	– liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego – liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od narkotyków – liczba publikacji, materiałów informacyjnych – liczba uczestników przeprowadzonych działań profilaktycznych
	5.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	– liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej – liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej
	5.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków.	– liczba udzielonych porad – liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały z porad punktu konsultacyjnego – liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały z porad punktu konsultacyjnego – liczba rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu jednego z członków, a którym udzielono porady – liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia od narkotyków jednego z członków, a którym udzielono porady
	5.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.	– liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu – liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu narkomanii – liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania alkoholizmu – liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania narkomanii – wartość udzielonego wsparcia finansowego
Cel strategiczny 6. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób starszych i	6.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.	– liczba pielęgniarek środowiskowych – liczba mieszkań chronionych – liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym

ich aktywizacja.	6.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku.	– liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych – liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych
	6.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych.	– liczba lekarzy specjalistów udzielających pomocy osobom starszym – liczba osób starszych korzystających z rehabilitacji
	6.4. Rozwój wolontariatu oraz pracy społecznej na rzecz pomocy seniorom.	– liczba zgłoszonych wolontariuszy – liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu

9. Spis tabel

TABELA 1. LICZEBNOŚĆ GMINY DMOSIN Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ	6
TABELA 2. STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW GMINY DMOSIN W 2012 R.	8
TABELA 3. LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM ORAZ POPRODUKCYJNYM W LATACH 2008-2012	9
TABELA 4. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW GMINY DMOSIN.....	10
TABELA 5. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW POWIATU BRZEZIŃSKIEGO.....	10
TABELA 6. MIGRACJE NA POBYT STAŁY GMINNE WG TYPU I KIERUNKU	11
TABELA 7. PRZYROST NATURALNY	12
TABELA 8. PODMIOTY GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY DMOSIN W LATACH 2008- 2012	13
TABELA 9. ZASOBY MIESZKANIOWE NA TERENIE GMINY DMOSIN.....	14
TABELA 10. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE [%]	15
TABELA 11. EDUKACJA NA TERENIE GMINY DMOSIN	16
TABELA 12. WSPÓŁCZYNNIK SOLARYZACJI BRUTTO DLA SZKOLNICTWA PODSTAWOWEGO I GIMNAZJALNEGO	16
TABELA 13. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE W RAMACH ZADAŃ WŁASNYCH GMINY DMOSINIE (STAN NA DZIEŃ 31.12.2012 R.).....	18
TABELA 14. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA ZLECONE GMINOM (STAN NA DZIEŃ 31.12.2012 R.) ..	18
TABELA 15. LICZBA BENEFICJENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ OFEROWANEJ PRZES GOPS W DMOSINIE	19
TABELA 16. STRUKTURA BEZROBOCIA NA TERENIE GMINY DMOSIN W LATACH 2008-2012	21
TABELA 17. CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY DMOSIN.....	22
TABELA 18. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W POWIECIE BRZEZIŃSKIM W 2012 ROKU	23
TABELA 19. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH OBJĘTYCH POMOCĄ GOPS W DMOSINIE	24
TABELA 20. UZALEŻNIENIA ALKOHOLOWE NA TERENIE GMINY DMOSIN.....	25
TABELA 21. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ GOPS W DMOSINIE Z POWODU ALKOHOLIZMU	26
TABELA 22. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ GOPS W DMOSINIE Z POWODU UBÓSTWA	27
TABELA 23. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE W POWIECIE BRZEZIŃSKIM.....	28
TABELA 24. PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY DMOSIN	29
TABELA 25. OSOBY STARSZE NA TERENIE GMINY DMOSIN W 2012 R.	30
TABELA 26. ANALIZA SWOT	32
TABELA 27. PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINIE DMOSIN DO 2020 ROKU.....	34
TABELA 28. PROGNOZA SALDA MIGRACJI W GMINIE DMOSIN DO 2020 ROKU	35
TABELA 29. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY DMOSIN.....	35
TABELA 30. PROGNOZA STRUKTURY WIEKOWEJ MIESZKAŃCÓW GMINY DMOSIN DO 2020 ROKU ..	36

TABELA 31. PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA TERENIE GMINY DMOSIN.....	39
TABELA 32. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	42
TABELA 33. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	46

10. Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY DMOSIN WEDŁUG PŁCI	7
WYKRES 2. MIGRACJE W GMINIE DMOSIN	11
WYKRES 3. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE GMINY DMOSIN W 2012 R. WG SEKCJI PKD 2007	13

11. Spis rysunków

RYSUNEK 1. GMINA DMOSIN NA TLE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO I POWIATU BRZEZIŃSKIEGO	5
--	---

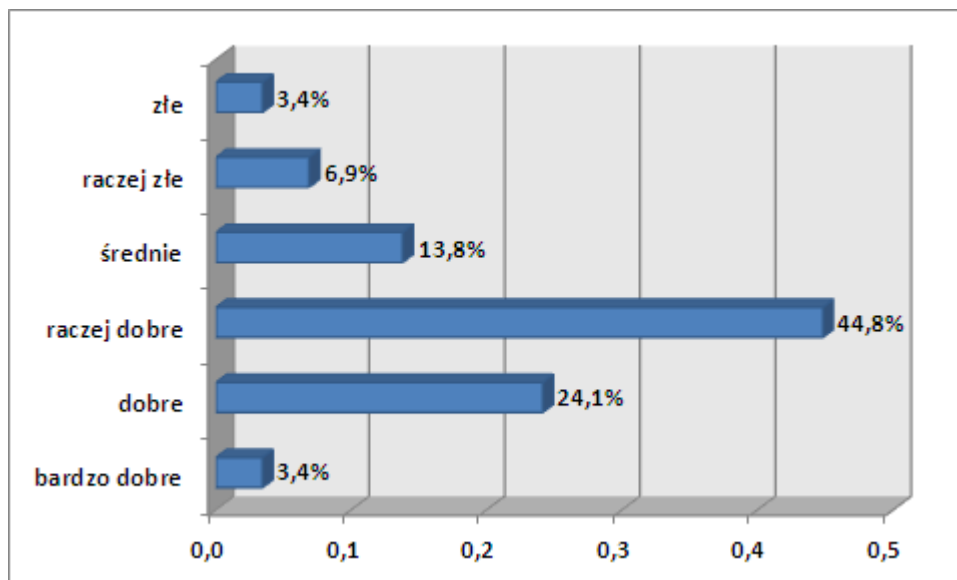
12. Załączniki

ZAŁĄCZNIK 1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	
---	--

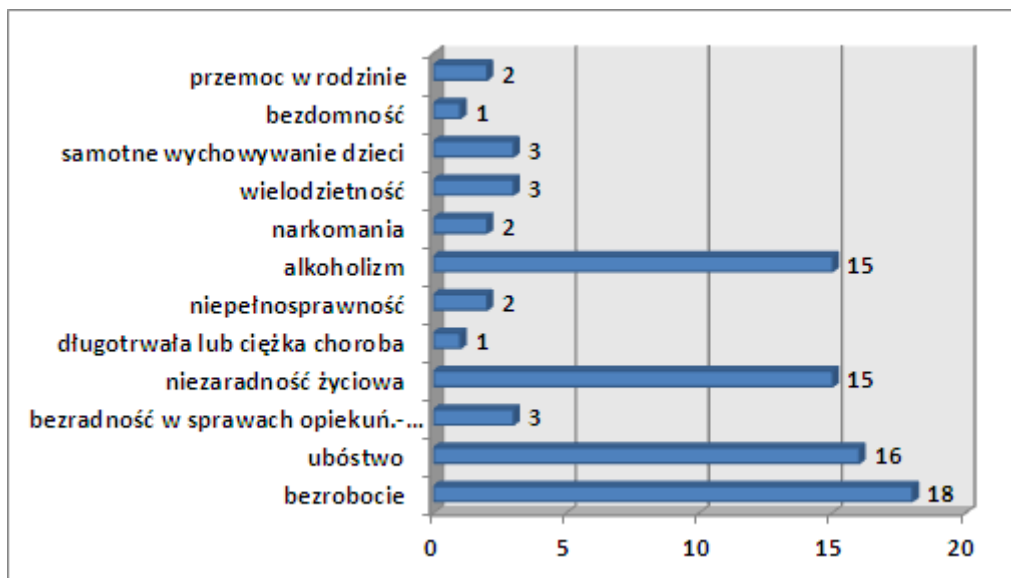
ZAŁĄCZNIK 1.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ANKIET)

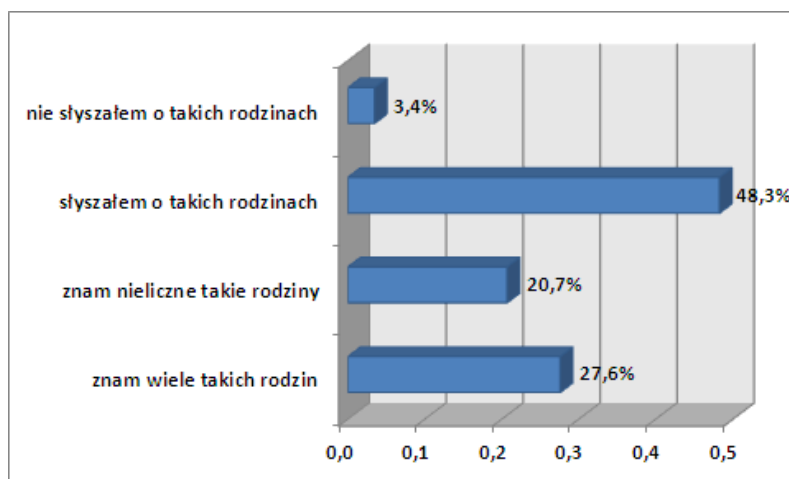
1. Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

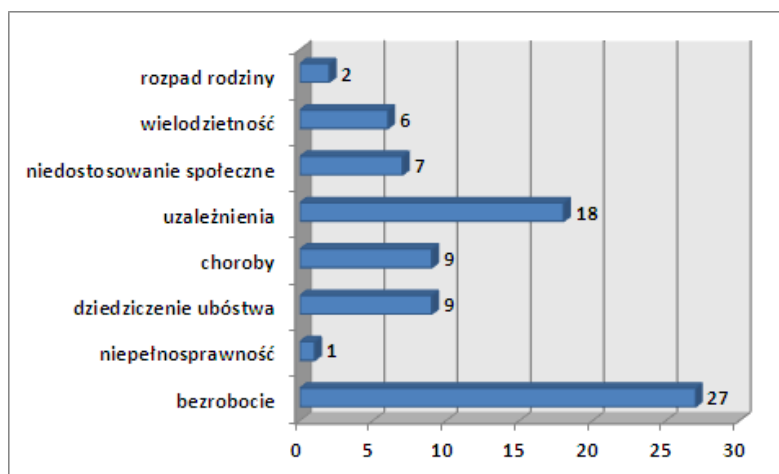
2. Jakie są według Państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

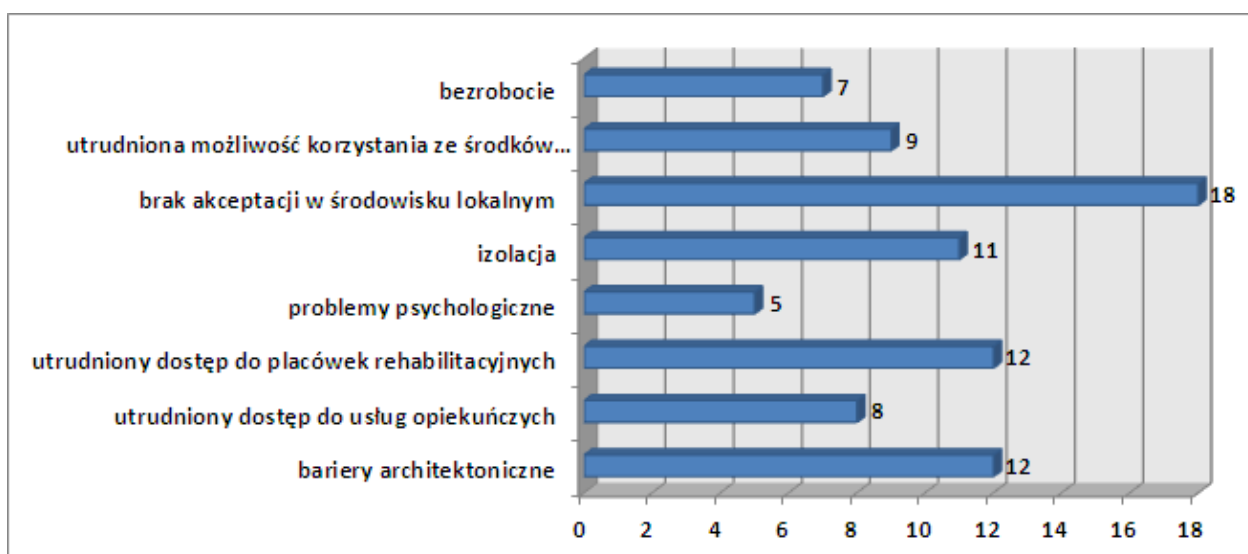
3. Czy Państwa zdaniem na terenie Gminy jest dużo rodzin ubogich?

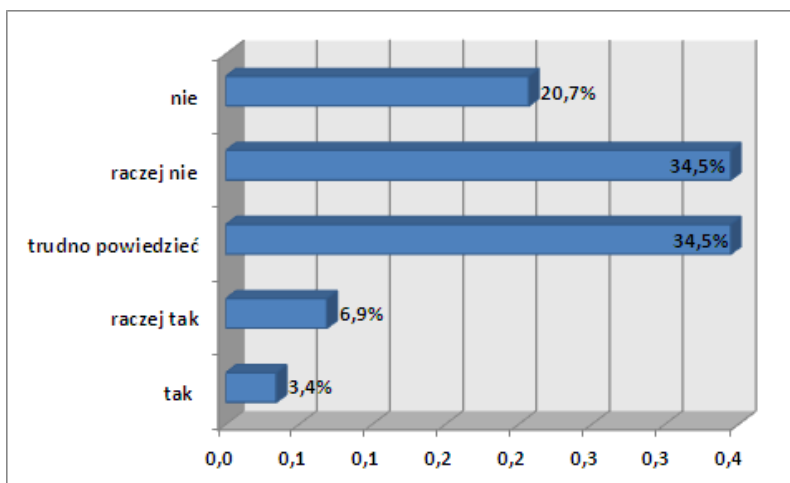
4. Jakie są Państwa zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo?

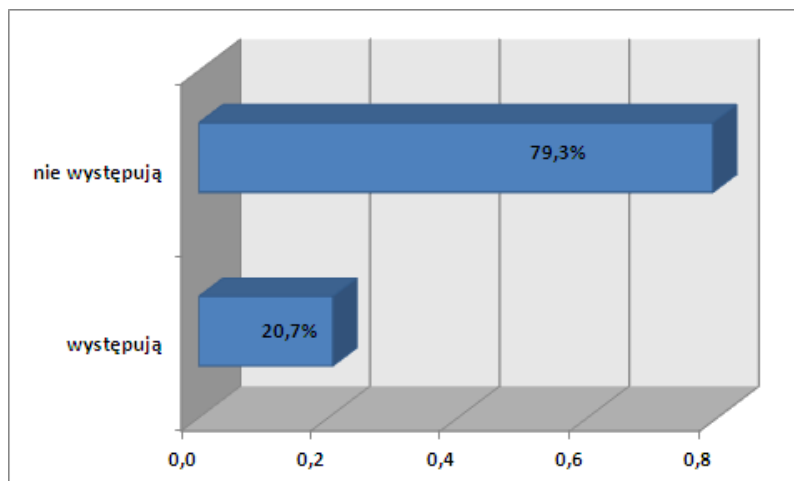
5. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

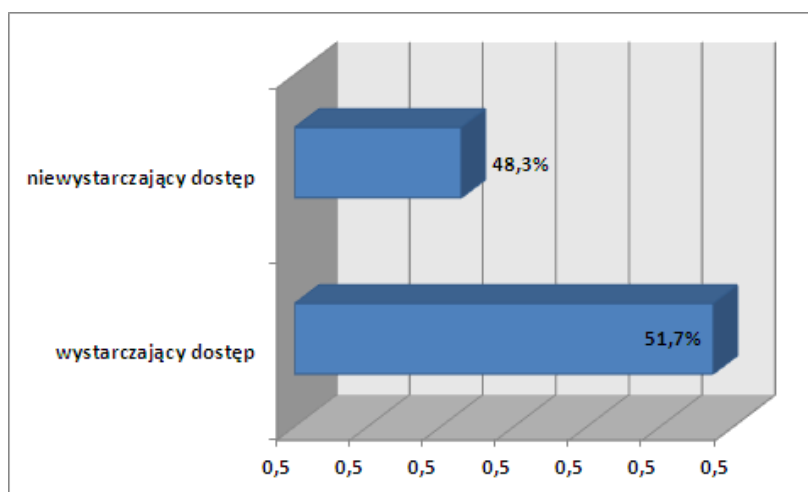
6. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

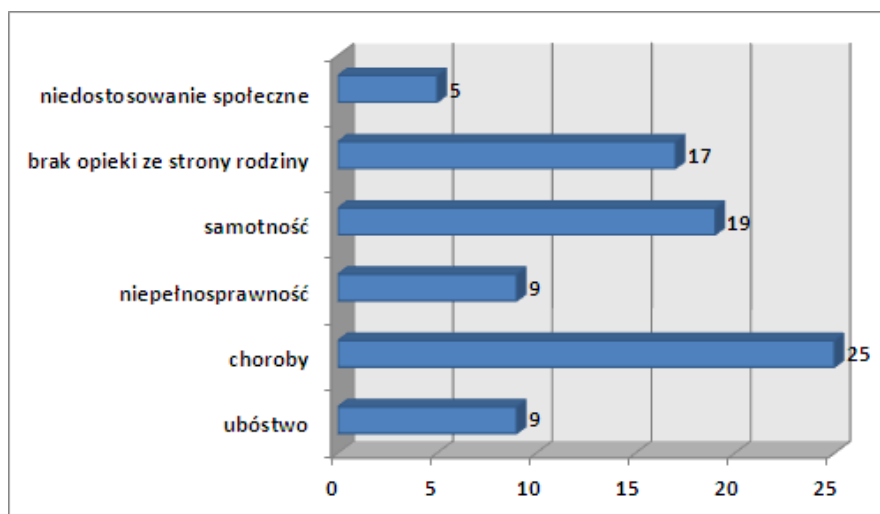
7. Czy w skład Państwa rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

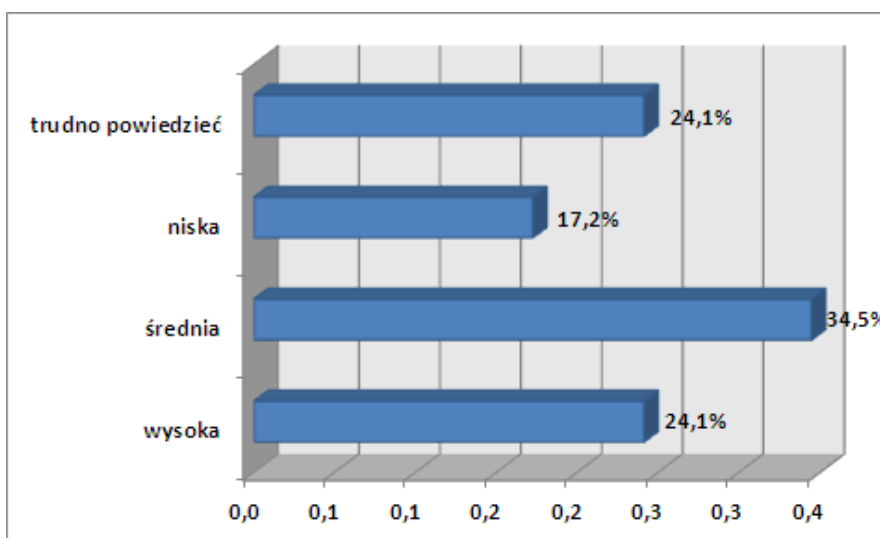
8. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?

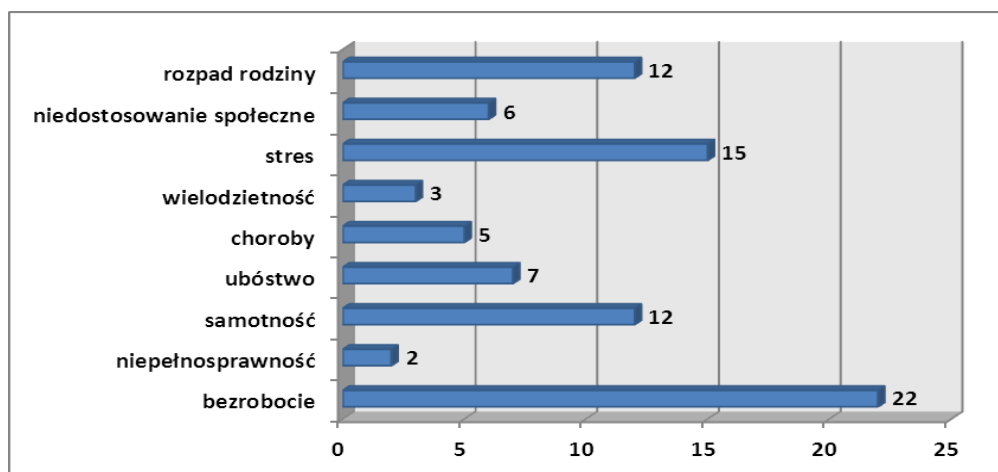
9. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze?

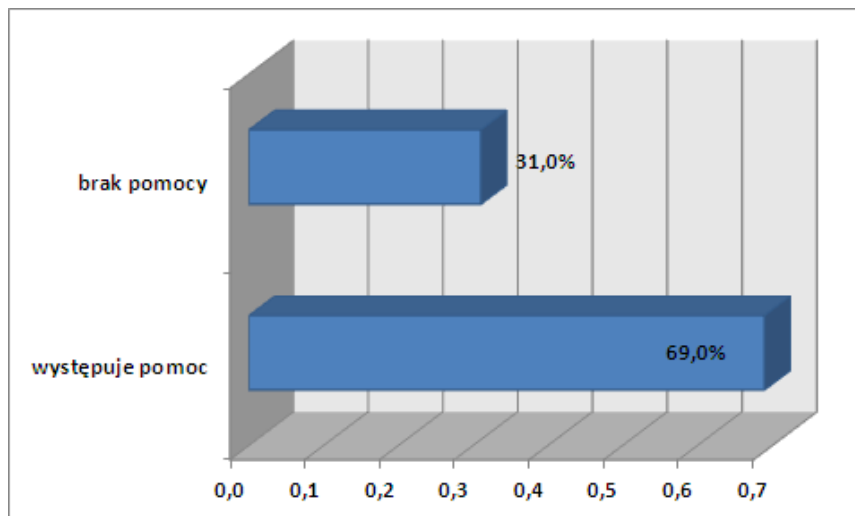
10. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy?

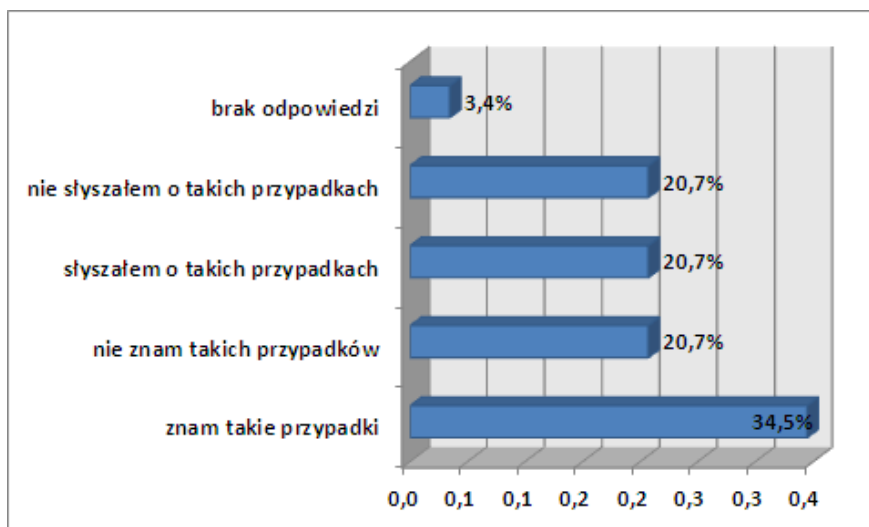
11. Jakie są przyczyny występowania uzależnień?

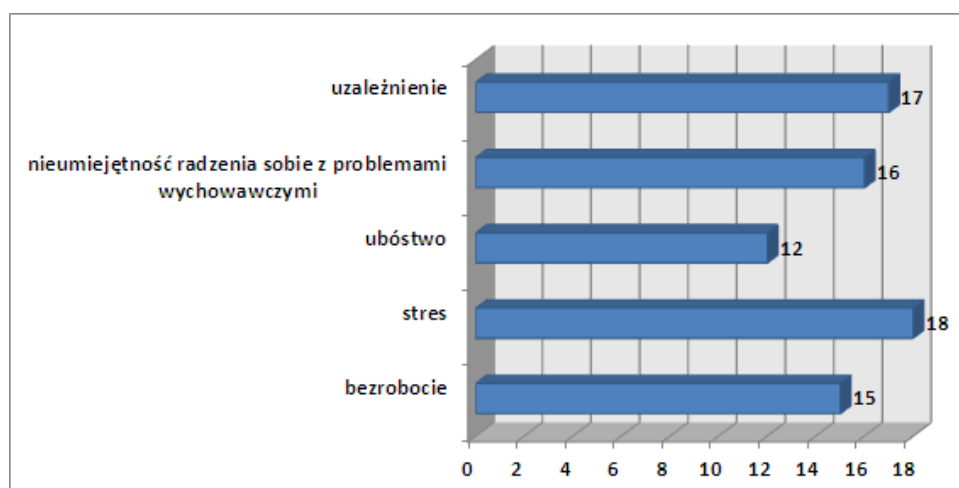
12. Czy na terenie Gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych (np. Klub Anonimowych Alkoholików)?

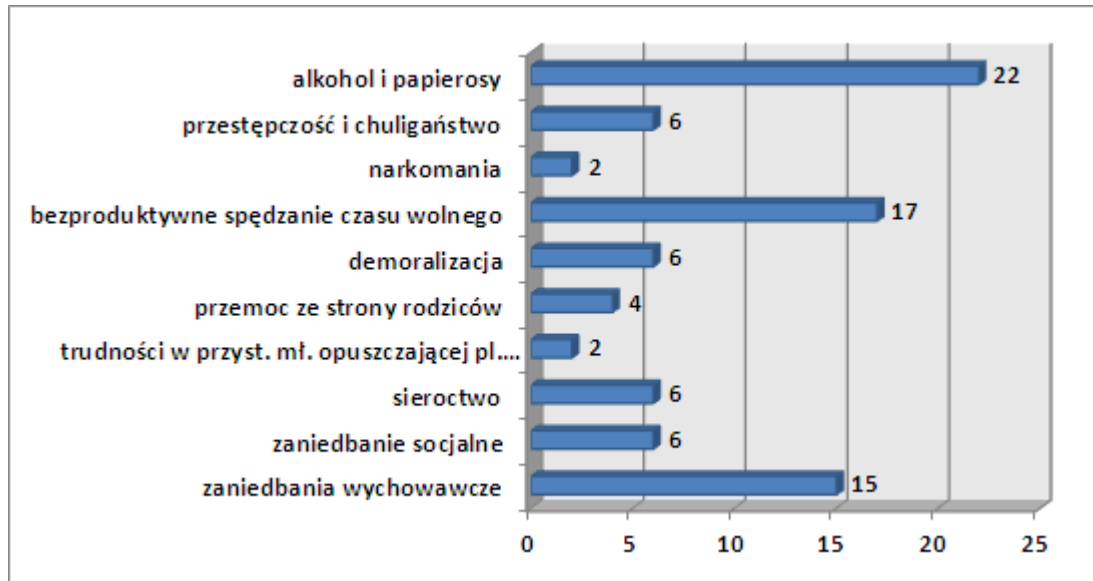
13. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej?

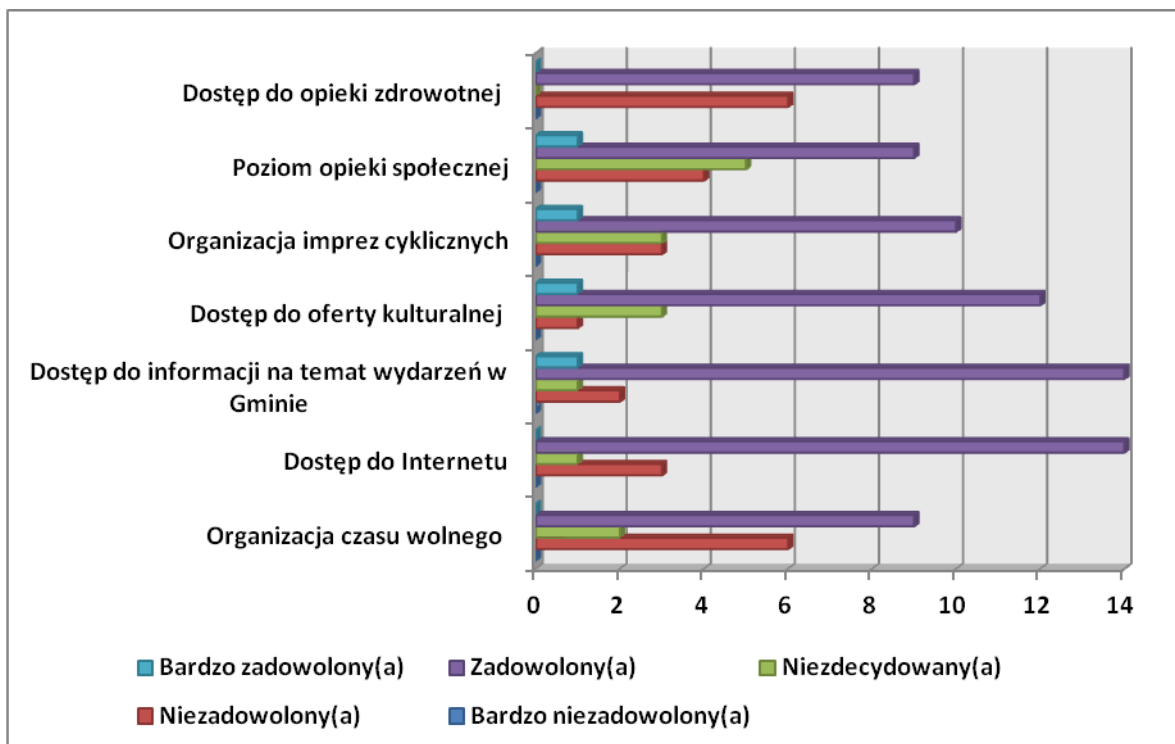
14. Jakie są - według Państwa - przyczyny przemocy domowej?

15. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

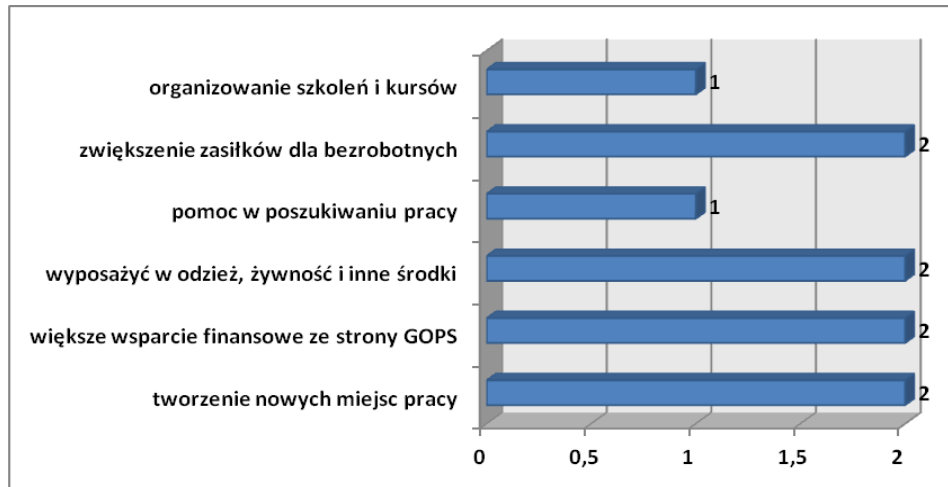

16. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie?

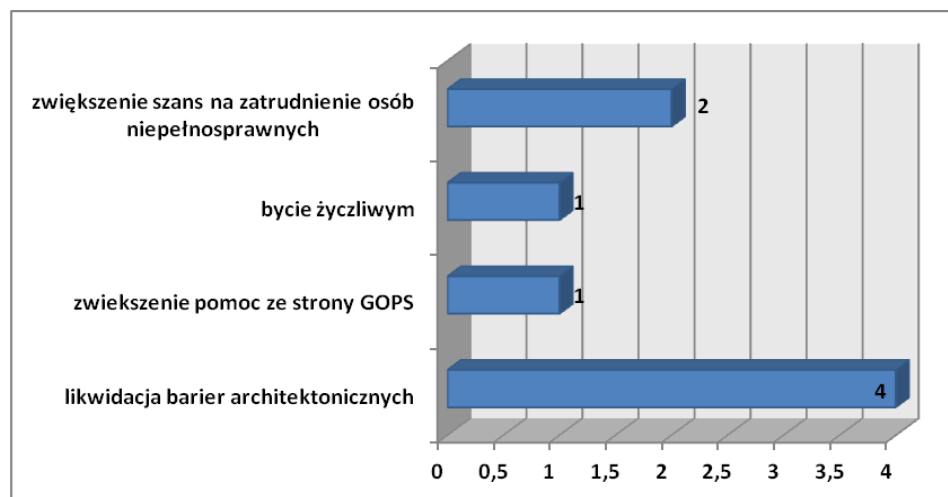

17. Co - Państwa zdaniem - należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach:

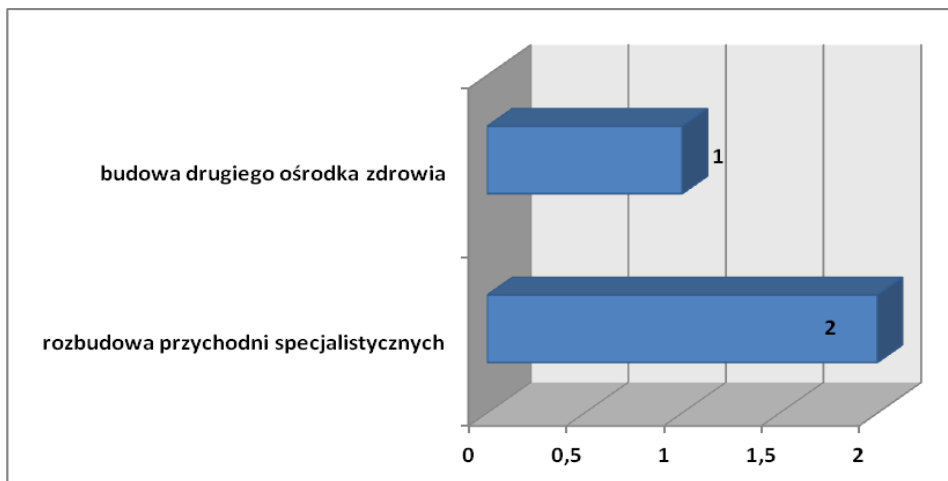
a) działania w zakresie wsparcia ubogich:

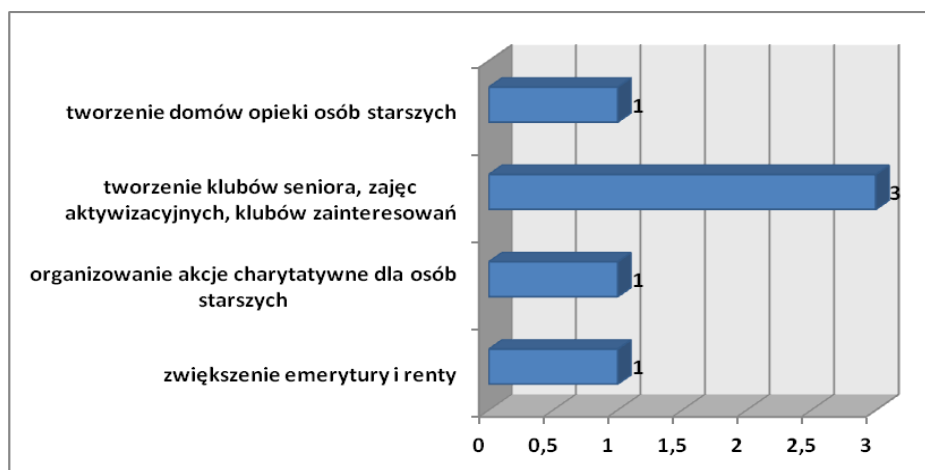
b) działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych:

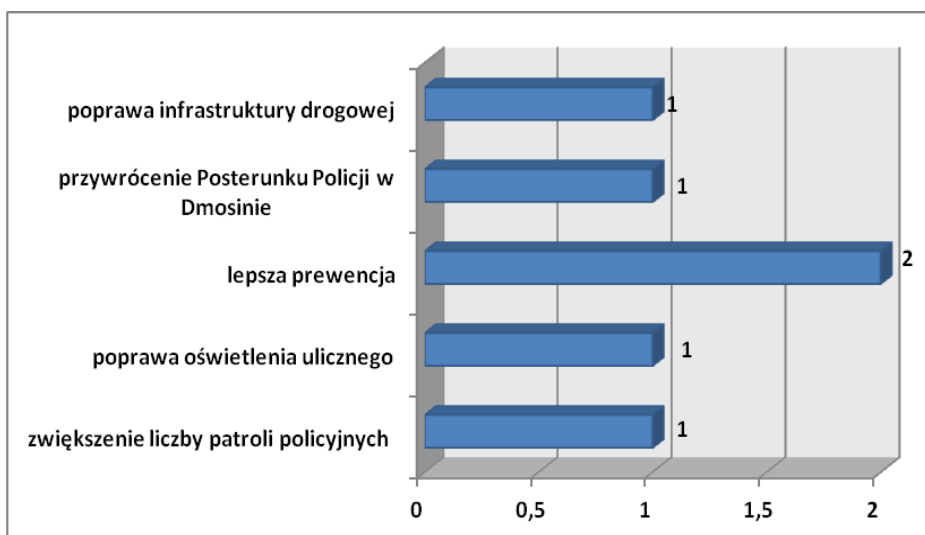
c) działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia:

d) działania na rzecz osób starszych:

e) działania w zakresie bezpieczeństwa:

f) inne

